

A HÉT

TÁRSADALMI, IRODALMI ÉS MŰVÉSZETI KÖZLÖNY.

I. évfolyam

SZERKESZTI
KISS JÓZSEF.

30. szám

TARTALOM:

Charibert.

(Nyári álom.)

KISS JÓZSEF:

Lepereg az óra...

MARGITAY DEZSŐ:

A fecskéfészek.

ZEMPLÉNI ÁRPÁD:

Hazafelé.

KÚNOS IGNÁCZ:

Leányrablás.

MURAI KÁROLY:

Kisütött a nap.

Színházi krónika:

Az arénából.

A HÉTRŐL.

ELŐFIZETÉS:

Egész évre 10 frt — kr.

Félévre 5 „ — „

Negyedévre 2 „ 50 „

Egyes szám ára 20 kr.

Hornyánszky Viktor
Budapest

Kopácsy Juliska.

A „budapesti kereskedelmi és iparbank

részvény-társaság

BUDAPEST, Andrassy-út 6. sz.

elfogad takarékbetéteket a legelőnyösebb visszafizetési feltételek mellett, levonás nélküli $4\frac{1}{2}\%$ -os kamatozásra. Igen előnyös hiteleket nyújt 20,000 frtnyi magasságig a tárcza- és személy-hitelügyletekben, valamint bekebelezés mellett.

➔ **Értékpapirokra előleget ad.** ➔

TAN- ÉS NEVELŐINTÉZET

nyolcz gimnáziumi osztálylyal,

a nm. vallás és közoktatásügyi miniszterium által engedélyezve és ezzel kapcsolatban

négy oszt. nyilvánossági jogu algymnázium

államérvényes bizonyítványok kiadási jogával,

Bpsten, I., Krisztinaváros, Attila-u. 58.

A főváros legegészségesebb pontján, szabad téren, a budai hegyek ózondus légkörében, kiterjedt kerített árnyas udvarral, különálló parkszerű épületben 20 tágas, nagy, egészséges szobával.

Nagy áldozattal választám e helyett intézetem részére, mert a növendék testi fejlesztése egészséges légkörben a nevelés első kelléke.

Főczéлом a vallás-erkölcsi nevelés és tanítás mellett a tanulmányaikban elmaradt növendékeket is visszavezetni a jó utra és megkedveltetni velük a tanulást, mert helyes vezetés mellett alig lehet rossz tanuló.

Intézetem előkészítő és 8 gimnáziumi osztályból áll, államilag megvizsgált tanárok tanítanak benne s az intézet a törvény által előirt minden szükséges taneszközzel, gyűjteményekkel, ifjúsági könyvtárral dusan el van látva. Intézetem növendékei az érettségi vizsgát is mind sikeresen tették le.

Az árak igen mérsékeltek, az osztályokhoz képest havi 40 frttól 65 frtig, teljes ellátással, még pedig a legegészségesebb magyaros házi-kosztal. A beírások augusztus 26-án kezdődnek. Levélbeli megkeresésekre bérmentve küldök bárkinek részletes programot és bővebb felvilágosítást.

FEKETE JÓZSEF

ny. főgymn. tanár, intézet-tulajdonos-tanigazgató

BUDAPEST,

I., Krisztinaváros, Attila-utca 58. szám.

A New-York

életbiztosító-társaság.

➔ Alapított 1845-ben ➔

s tisztán kölcsönösségen alapul.

1889. január 1-jén az aktívák 484 millió frankra rugtak. — Felosztható nyeresénytöbblet 36.703,761 frank.

A tőkeletétek jövedelme 22 millió frank, a mi az aktívák 5% -át meghaladja és a tartalék $5\frac{1}{4}\%$ -át teszi.

Fennállása óta, 1889. január 1-ig

a társaság kifizetett:

Esedékes biztosításokért . . . 300.693,499 frk.
Nyeresményekért és visszaváltásokért 306.814,310 „

Az 1889. évi jelentésből:

Vagyon 544 millió frank (60 millióval több mint 1888-ban).

Bevételek összege 151 millió frank (20 millióval több mint 1888-ban).

Az aktívák többlete a passzívák fölött 38 millió frank (2 millióval több mint 1888-ban).

Uj biztosítások 1889-ben 783 millió frank (135 millióval több mint 1888-ban).

Fennálló biztosított tőke 2568 millió frank (392 millióval több mint 1888-ban).

A társaság Európa fővárosaiban, éppúgy mint Ázsiában, Afrikában, Amerikában fiókokat állított fel. Miután tisztán kölcsönösségen alapul és miután nincsenek részvényesei, a tőke és nyereség a biztosítottak kizárólagos tulajdona marad.

Referenciák Magyarországon:

A magyar általános hitelbank.

A pesti magyar kereskedelmi bank.

Közelebbi felvilágosításokat ad

A „New-York“ életbiztosító-társaság igazgatósága,

Budapest, Koronaherceg-utca 20.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési föltételek:
 Egész évre . . . . frt 10.—
 Fél évre . . . . » 5.—
 Negyedévre . . . » 2.50
 Egyes szám ára 20 kr.

A HÉT

TÁRSADALMI, IRODALMI ÉS MŰVÉSZETI KÖZLÖNY

SZERKESZTI KISS JÓZSEF.

Szerkesztőség:

BUDAPEST
 VIII., József-körút 44. szám.

Kiadóhivatal:

V., Akadémia-utca 4. szám.

Kéziratok vissza nem
 adatnak.

— Budapest, július 27. —

Charibert.

(Nyáréji álom.)

Reggeli három óra. A telephon lármája elhangzott, a toll-perczegés megszűnt: csöndben és egyedül vagyok a *Budapest-Világváros* szerkesztőségében. Várom az utolsó levonatokat, s hogy töltssem az időt, Bismarcknak a legfrissebb nyilatkozatait olvasom.

A többiek már elszéledtek. A zöm azóta bizonyosan megkezdte az ülésezést a *Palermo*-kávéházban, mivel hogy pinczér és journalista, mikor késő éjjel becsukja a boltot, nem megy haza, csak egy házzal odább. Az éj királynője jó asszony: a kik rabszolgái, azok sorra szeretőivé is válnak.

A *Budapest-Világváros* fényes termei tehát — melyek bebutorozására nem kiméltünk semmi költséget — immár elsötétültek és kihaltak. A házat kivülem még csak János úr őrzi, a ki a szomszéd szobában bóbiskol. János úr t. i. nálunk a szolgálai állást tölti be, s mint ilyen, ügybuzgalomból, be szokta várni az inspectiós távozását is. János úr igen kiváló ember. Hajdan a *Hölgyfutár* és a *Virgoncz Röpítvek* jeles munkatársa volt, de mióta a journalsztikában, mi, a kereskedelmi tehetségek, vettük át a vezérszerepet, mint belletrista leszorult a redactorságból a szerényebb szolgálai állomásra. Most bizonyosan borraivalókról álmodik odakünn, a szegény; hajdan pálmákról álmodott.

A levonat még nem jön, s én háborítatlanul olvasom tovább Bismarckot. Legújabb collegánk közlékenysége gonosz meglepéssel tölt el. Ej, ej! a mi quondam nagy ellenségünk, nemcsak hogy beállott közénk «pályatévészett existentiá»-nak, de ime túltesz rajtunk a bőbeszédűségben. Hogy áradozik, hogy könyezik, hogy olvad! Hja, a vas-emberből vaj-ember lett azóta.

Egyszerre valami megcsiklandja az orromat, s az újság kiesik a kezemből. Csak később tudom meg, hogy ez a valami Mab királynő volt, a ki nem nagyobb, mint az agát-kő a tanácsos úr gyűrűjén, s a ki fogatocskájával végighajtatott az orromon. Érzem, hogy leragad a szemem, s pár pillanat múlva alszom, mint egy házmester.

— Valaki beszélni akar a tekintetes úrral . . . —
 ilyenforma szavak kóvályognak a fülemben. Megismerem: ez a János úr hangja.

— Mi az?

— Egy különös formájú gentleman van odakünn, a ki beszélni szeretne a segéd-szerkesztő úrral. Itt a vizitkártyája.

Ránézek a látogató-jegyre. Ez a név áll rajta: Mr. Charibert.

— Nem ismerem, de hát bocsássa be.

A hogy felpillantok Jánosra, észre veszem, hogy reszket, s hogy arczán kiütött a verejték.

— Mi baja?

A HÉT. I.

János nem felel, hanem eltűnik. Az előszobából szóváltás és valami különös zaj hallatszik be. Őseim vallására! ez két patának a dobogása. A ló-lábú Mephistopheles lépteinek lehetett ilyen a zaja. Az én látogatóm maga a Sátán!

Nincs időm töprengeni. Az ajtó kitarul, s nyilatán át megjelenik Mr. Charibert.

Látogatóm, ha csakugyan maga a sátán volt, bizonyára kissé messzire vitte a traditio-kivánta stilszerűséget. Mert nemcsak pantalonja alól kandikált ki a lóláb, hanem hófehér mancsattája alól is, sőt a feje is határozottan ló-fejnek tetszett, s minden ismerősöm közül leginkább a Lord Ernest-éhez hasonlított. Különben kifogástalanul volt öltözve, s baloldali első lábával kecsesen tartotta czilinderét, mely szemmel láthatólag a Victor Jay gyárából került ki.

Helyet mutattam neki, s ezt a kérdést intéztem hozzá:

— Szabad tudnom, kihez van szerencsém?

— Mr. Charibert, Mr. Charibert — válaszolt és nagyokat hajlongva, helyet foglalt.

— Bocsánat, de . . .

— Mr. Charibert, magyar királyi apamén Mezőhegyesről.

— Ah!

— Pardon, csak most veszem észre, hogy szórazottságból a régi névjegyeimből küldöttem be uraságnak. Pedig Budapestre érkezésemkor első dolgom volt új, magyar névjegyeket csináltatni. Ime.

— Oh, kérem! . . . Hirből már van szerencsém, csak becses nevét felejtettem el.

— Tegnapelőtt érkeztem meg Newmarket-ből. S mielőtt megkezdeném Mezőhegyesen a működésemet, óhajtottam magamat a szerkesztőségekben bemutatni, kérve a nagybecsült magyar sajtónak szives pártfogását s támogatását, melyre annál nagyobb szükségem van, mivel egyes lapokban már eleve is ellenséges hangokon bírálgatták a köztem és a magyar kormány közt létrejött jogügyletet.

Kezdtém érteni a dolgot. Mr. Charibert tehát, a Budapestben debutáló európai jelességek szokásához híven, körüljár a redactiókban, figyelembe ajánlani magát. Udvariassági actus az egész, melyet a lehető legnagyobb udvariassággal kell fogadni.

— Oh, kérem, a kegyed hirneve annyira fölötte áll minden vitának, hogy végre is mindnyájan meg fogunk egyezni abban, hogy uraságod becses közreműködése nagy nyereség Magyarországnak, bármily áldozatokat igényelt is a kormány részéről.

— Ez elismerésnek annyival inkább örvendek, mert megvallom, reményemet leginkább a *Budapest-Világváros* általánosan ismert igazság-szeretetébe vetettem. A korai támadások, melyekben egyes lapok részesítettek, nem tagadom, aggodalommal töltönek el, s egyedül a *Budapest-Világváros* pártatlanságára számítok . . .

Elkomolyodtam. Charibert úr ugyan igen szeretetreméltó jelenség volt, a kin meglátszott, hogy Epsomban előkelő emberek közt «forgolódott» — ajkán komoly volt még a tréfa is, mint a hogy Lancelotról mondták — mindazáltal semmi kedvem sem volt magamat addig engageálni, míg előfizetőink közvéleményéről e tárgyban nem tájékozódtam.

— Becses lapjuk rendkívüli publicitása — folytatta Mr. Charibert — melynek külföldön is hire van...

— 59,997 példány.

— E rendkívüli publicitás remélnem engedi, hogy a kegyetek jóakarata, ha ugyan megnyerhetem, megvédelmez minden támadás ellen. Én a legjobb szándékokkal jöttem Magyarországra. Azzal a föltétlen akarattal, hogy új hazámnak hű fia leszek, s azzal a szilárd elhatározással, hogy a magyar nyelvet is el fogom sajátítani. Mint Mahler úr, az opera igazgatója tette, e perczben én is ünnepélyesen megfogadom, hogy ha egy év alatt meg nem tanulnék magyarul, helyemet született magyar apaménnek engedem át. Arra kérném, közölné e szándékomat a n. t. olvasó-közönséggel, s ha igen le akarna kötelezni, szentelne néhány sort személyem védelmére.

E kívánság következtében, minthogy rezervált álláspontomat feladni nem akartam, a következő vita fejlődött ki köztünk.

ÉN. Elhatározása, uram, diszére válik jellemének, de mielőtt ügyét magunkévá tehetnők, bizonyos felvilágosításokra van szükségünk, hogy abban a helyzetben legyünk, a melyben minden kételyt eloszlatathatunk. Ne vegye tehát rossz néven, ha néhány oly kérdést intézek önhöz, melyek ép e kételynek adnak hangot.

Ó. Rendelkezésre állok, uram.

ÉN. Élesen kritizálták a jogügyletet mindenekelőtt azért, mert fölmerült a kétely, hogy a kormány megbízottja csak szorultságból fordul önhöz... tagadó válaszokat kapván Mr. Donovantól, Mr. Barcaldinetól stb.

Ó. Oh, kérem, én Thormanby fia vagyok! A nagy Thormanbyé! Ugy származásom, mint multam kezeskedik mellettem. Ha Ormonde és Barcaldine collegáim nagyzási hóbortban szenvednek, ha az a tacsó Donovon az eget szántja orrával, nem következik, hogy épp józan-ságomból kovácsoljanak ellenem vádat...

ÉN. Hisz épp ez a fölöttébb dicső mult szól ön ellen, uram. Kissé hosszúnak találják ezt a multat. Úgy tartják, hogy a miképen Gil Blas (a Lesage regényében, melyet ön bizonyára ismer) annál rosszabb, mennél magasabb társadalmi fokra emelkedik, azonképen a... hogy is mondjam... a Köz-Paripa-Pater-Familias is annál kevésbé megbízható, mennél dicsőségesebb és hosszabb mult van a háta megett. Végre is, uram, ön már tizenhét éves...

Ó. Ez igaz, uram. De erre csak azt mondhatom, a mit Voltaire mondott magáról: hogy ha az egyik lábam már a sírban van is, a másikkal még ugrándozom. A mi ezt a pontot illeti, kérem bevárni a tényeket.

ÉN. A fő kifogás azonban az, hogy az áldozat, melybe a kormánynak a kegyed megnyerése került, nemcsak a kockázattal szemben, de általában is abnormisnak tetszik. Angliában, uram, nyolczezer font semmi, de nálunk száz-ezer forint sok pénz. A míg néptanítóinknak nem jut annyira, hogy hetenkint egyszer jól lakhassanak, a míg a magyar Pestalozziak csak közköltésen zónázhatnak, hogy egy óriási közjajban fejezhessék ki érzelmeiket, a míg kishivatalnokaink étvágyát csak igéretekkel csillapítgatja a kormány: addig a kegyed honoráriumma Magyarországon túlságosnak fog látszani. Mert bármily dicsőséget fognak is szerezni utódai a magyar névnek (fogadja jó kívánataimat!), a dicsőség csak luxus, ellenben a paedagógia és az administráció szolgálatai mindennapi szükséglet.

Amaz csak phantóme, de ez a valóság. Már pedig, mint Macaulay, az ön kitünő honfitársa mondotta, egy hold Middlesexben többet ér, mint egy herczegség Utópiában.

Ó. A legelső háborúban, uram, sokkal több szükség van az én neveltjeimre, mint a paedagogusok neveltjeire. Kérdezze meg a tisztet, hány néptanító elvesztése ér fel olyankor egyetlen egy sarjadékom elvesztésével?

ÉN. Ezen már régen túl vagyunk uram. A háborúkat eleinte az emberek és a lovak, azután a hadvezérek, majd az «iskolamesterek», utóbb a fegyverek döntötték el. Ma már azokat is csak a pénz dönti el. S mit szól ön a kishivatalnokokhoz?

Ó. Hagyjon nekem békét... ki az ördög törödnék a kishivatalnokokkal?

ÉN. Pedig itt a kérdés lényege, uram. Mi tudunk: «donner et pardonner». De engedjen meg, míg a verejtéket csak assignátákkal fizetjük, addig a vidám ugrándozásokért, ha dicsőségesek és nem haszontalanok is, sokaljuk a valóságos mázsákat, mert hisz nem is «fontok»-ról van szó, hanem mázsákról. Ön persze, mint hivatása hozza magával, csak külsejét tekintti a dolgoknak...

Ó. Erre csak azt mondhatom, uram, a mit János király-ban Lajos dauphin mond a Pandolf bíboros hasonló megjegyzésére: «Eh, külső, benső: *vissza nem megyek!*» Angliába nem térek vissza, ha még oly ridegen fogadnak is Magyarországon. Hogy ha ön csakugyan megtagadja támogatását, megyek a *Budapesti Nagy Kürt*-höz, mely méltán mondja magát az újságok Csillag Anná-jának. Hisz a *Budapesti Nagy Kürt* publicitása...

— 1187 példány — szóltam szánakozó mosolylyal.

— 1188 — felelt Mr. Charibert. — Előfizetek rá.

Meghajolt s patái végig kopogtak a szobán.

Egy előfizetőt szalasztottam el! Tán nem is kellett volna oly ridegnek lennem?! Hisz csakugyan, mit nekem a kishivatalnokok?!

— Tekintetes úr! — költött fel álmomból János úr — itt a levonat. És e levonatból álmélkodva olvasom, hogy Mr. Charibert meggondolta magát s még se jön hozzánk, hanem elmegy Németországba. Farewell!

Mustármag.

Lepereg az óra...

<i>Lepereg az óra,</i>	<i>Kidölte az évek</i>
<i>Elillan az élet,</i>	<i>Folyamában sorra.</i>
<i>Alig hogy indultam,</i>	<i>Ha hátra tekintek,</i>
<i>Már a révbe érek.</i>	<i>Egész fejfa-erdő</i>
<i>Őszbe csavarodik</i>	<i>Meredezik redm,</i>
<i>Lassan bajam szála,</i>	<i>Felbőként sötéllő;</i>
<i>S kopárabb lesz egyre</i>	<i>S ha szemem sugára</i>
<i>Elöttem a pálya.</i>	<i>A jövőbe téved,</i>
<i>Régi kötelekek</i>	<i>Saját sirhantomnak</i>
<i>Engednek lazultan,</i>	<i>Árnyéka kísértget.</i>
<i>El-elmaradoznak,</i>	<i>Őszi szelek járnak,</i>
<i>A kikkel indultam.</i>	<i>Vetik már az ágyat,</i>
<i>Rokonok, barátok</i>	<i>Temessük el, szívem!</i>
<i>A szívemhez forrva,</i>	<i>Az elkésett vágyat!</i>

Kiss József.

A fecskefészek.

— Elbeszélés. —

Irta: MARGITAY DEZSŐ.

Minden embernek van valami bogara. Az egyik nagy államférfi, a másik híres gazda akar lenni, bár nincs tehetsége hozzá.

Ismertem egy kitűnő szónokot, a ki minden áron a híres tánczos nevet akarta megszerezni magának, pedig egy csepp zenei hallása se volt s akkor emelte a lábát ugrásra, mikor nem volt ideje.

Illés grófot kitűnő gazdának ismerték; gyárjai voltak, a melyek virágzottak; az alsó házban is, mint képviselő, nevet csinált magának. Mindezekre nem volt rátartó.

Másféle hírnévre vágyott. Török-szakad, bámult építész akart lenni s azt akarta, hogy a világ okvetetlenül veszedelmes nőcsábítónak tartsa.

Pedig nem volt se ízlése, se tudománya az építéshez; medvényi termete volt; arcza közönséges, majdnem parasztos s a modora minden inkább, csak nem női társaságba való.

Húsz éves korától egész életét azzal töltötte el, hogy lehetetlen kastélyokat, lovagvár alakú palotákat építtetett, egyiket a másik helyére s asszonyok után futkosott.

Harmincz éves korában elvett egy harmatgyöngye leányt feleségül. Testére, lelkére nézve olyan volt ez a nő, mint a tiszavirág. A legóvatosabb kéznek is csak nagy vigyázattal lehetett hozzányulni, hogy össze ne morzsolódjék.

Hű, jó, szelid és szerető asszony volt; megajándékozta a férjét egy kis leánnyal, aztán egy erősebb szélendület elfújta az élők közül.

Illés gróf épített tovább és futkosott az asszonyok után; a lánya, a kis Ilona grófnő pedig nőtt, fejlődött s mindinkább kezdett hasonlítani az anyjához.

Tizenhét éves korában hazavitték a zárdából s ott-hon az apja oldala mellett, a ki úgy nézett ki, mint valami izmos lovászmester, egy elegáns, finom növésű, huszonnégy-huszonöt éves asszonyt talált, a kire Illés gróf rámutatva, vastag hangján azt parancsolta:

— Öleld meg az anyádat.

Az elegáns növésű asszony mosolygós, kíváncsi pillantással nézett rá. Különös gonddal megfigyelte még kissé halavány, túlfinom arczocskáját; félénk, mandulaformájú szemeit; vékony, még nem egészen kifejlődött termetét, aztán hozzásietett, megölelte; cseresnyepiros, édes ajkait a leány keskenyke ajkaira nyomta s hízlekedve szólt hozzá:

— Remélem, Iluczi, hogy barátnők leszünk? — Én már nagyon, nagyon szeretlek; fogsz-e tudni te is szeretni engemet?

Nagyon nyájas és kedvkereső volt. Ilonához különös rokonszenvvel látszott viseltetni, hanem azért Ilona — bár nem egyszer szemrehányást tett ezért magának — nem tudta igazán megszeretni soha.

Volt benne valami óvatos, mindent nagyon megfigyelő s mindenkihez rögtön alkalmazkodni tudó tulajdonság, a mit a magába zárt, ábrándosságra hajlandó lány mindjárt, az első napokban észrevett.

Észrevette például, hogy férjétől, Illés gróftól ép úgy fél, mint ő s mégis nem egyszer látta, hogy mosolygós, hosszú pillantással nézett a szemei közé; titkon megszorította finom újjáival a férfi vastag kezét, ha hozzáért, elítélte magában azért; szolgálainak vagy alattomoskodónak tartotta benne ezt a vonást.

Lám, ő nem tudna az apja szemei közé olyan hoszszan, egyetértően pillantani, mert félt tőle.

Tudja, hogy Illés gróf, ha nem nagyon mutogatja is, igazán szereti. Érzi, gyakran érzi magán a kevély, marczona ember szeretetteljes pillantását megpihenni. Elpirúl ez alatt a rajta nyugvó tekintet alatt; szive szeretettel tele dobban meg — hanem azért föl nem merné emelni tekintetét, hogy az apjával találkozzék, mert fél tőle.

Fél vastag hangjától, izmos karjaitól; kerek, faltörökös forma fejétől.

Malvin grófné is így van vele. Ilona sejtí, érzi, bizonyosan tudja ezt és mégis játszik vele, hizeleg neki.

Nincs benne semmi megróni való! Okosság az egész, seímmi egyéb.

Malvin egy tábornoknak a leánya, a ki szolgálátával kereste meg családja számára a kenyeret; még négy nővére van otthon, a kik várnak a szerencsére. Őt azzal tüntette ki a sors, hogy egy gazdag, tekintélyes főúr vezette oltárhoz; hát a sorsnak ezt a kegyét meg kell becsülni; férje iránt hálásnak és gyöngédnek kell lenni, sőt — mint okos asszony — ezt teszi is.

Okos, nagyon okos asszony, hanem azért Ilona nem tudja igazán megszeretni!

Nem lehet tudni: előzékenységből-e Ilona iránt, vagy szeszélyből, vagy, mert igaz volt, a mit okul fölhozott: hogy nagyon jól érzi magát, ha magasan lakik; a mostohalány megérkezte előtt felköltözködött az első emeletre a férje által épített lovagvárforma palota második emeletére s nem volt rábirható, hogy visszafoglalja előbbi lakását.

Ilonának kellett az első emeleten lakni.

— Nem is sejtitek, hogy milyen boldogságérzet lep meg, mikor a második emelet tornyának az erkélyére kilépek! — dicsekszik nevetve, mikor férje, a ki a földszintet foglalja el s mostoha leánya, rá akarják bírni, hogy térjen ismét az első emeletre.

— Alattam a kert zöld lombjai; olyan magasan vagyok, hogy nem ér el hozzám egy fa se; az erkély alatt nőtt hársnak is csak a tetejéről szakíthatok le levelet, ha mélyen lenyúlok utána. — Oh, azt a tornyot azzal a fecskefészekforma erkélylyel bizonyosan az én kedvemért építtette az én Oligárkám, noha még akkor nem is ismert, mikor az építéshez kezdett!

S hálás, szerelemmel teli pillantással néz az ő «Oligárkájá» szürkés, serteszerű szakállára.

— De hisz' az első emeleten is van erkély, még pedig akkora, mint valami szoba! — Ott sétálhatnál is — szól Ilona.

— Nem! én csak olyan piczi erkélyt akarok, mint a másodemeleti. Egészen betöltöm, ha beleállok. Ugy érzem, mintha egy emberi marok kitartana a mélység fölél. Szédülve nézek alá; mindig kijebb-kijebb hajlom; de érzem karom alatt az erkély kőkorlátját s gyönyörködve kaczagok.

Ha Ilona beszélt volna így, könnyebben meglehetett volna érteni.

Ilona ábrándozásra volt hajlandó s az ilyenek szeretik, ha mentől távolabb vannak az eleven világtól; de Malvin szívesen érintkezett az emberekkel; szerette a zenét, a víg társaságot.

Estélyeket adott, természetesen azt már az első emeleten; lovagolt, kocszított s örömet tánczolt, de nem mindenkivel!

Csak a nagyon elegáns és nagyon jó tánczosokat szerette, de ezeket se minden tánczra.

Voltak, a kikkel csak a négyeseket, mások, a kikkel a polonáiset tánczolta.

A keringőt legszívesebben Zombor Amadéval lejtette . . . azaz, hogy röpülte; mert ki nevezné lejtésnek azt, ha valaki úgy rohan, mint a forgó szél, mint a kilött golyó, hogy a nézőnek beleszédül a feje?

Ilona gyakran elnézte őket, a mint röpltek s megborzadva gondolt rá, hogy ha Malvin most kiszakadna az Amádé karjai közül!

Szerencse, hogy ez a föltevés sohase teljesült be. A ki Amádéval tánczolt, az biztosítva volt minden szerencsétlenségtől; nemcsak azért, mert férfi volt a szó legbüszkébb, legvalódibb értelmében: aczél izmokkal, biztos lépéssel, sohasem szédülő fejjel, — hanem, mert gyöngéd és figyelmes is volt s ha valakire dióbarna szeméit ráemelte, úgy érezte az ember, hogy azt is akadálytalanul leolvassa az arczáról, a mit szíve legtitkosabb rejtekében érez.

Nem lehetett mondan valami nagyon kedvkereső gavallérnak. Komoly, egyszerű, nyugodt volt. Nem affectált soha semmit; nem lepte meg soha semmi; megdöbbenni, elhalványodni nem látta senki, de mosolyogni sem igen tudott.

Teste, nézése, mozdulatai és hangja az erő kifejezései voltak; de azért volt rajta valami, a mi azt hitette el az emberrel, hogy nagyon fáradt. Hanem ezt nem figyelt; ellenkezőleg, rejteni igyekezett.

A férfiak nem nagyon szerették, de azért nem kötekedtek vele, mert az nem volt tanácsos; az asszonyok rendkívül érdekes embernek tartották; de ő nem látszott azt észrevenni.

Egyik iránt se volt bizalmasabb, mint a másik iránt; senkit se tüntetett ki s ha nőről beszélt — általában keveset szokott felőlük beszélni —, mindig hidegen, nyugodtan, mosoly és szemhunyorítás nélkül tette azt.

Mikor Ilona először találkozott vele, bizonyos idegenséggel emelte rá tekintetét. Meglehet, mert sok magasztalást hallott már felőle s ő ösztönszerűleg ellenszenvezett azokkal a férfiakkal, a kiket az asszonyok nagyon magasztaltak.

Várta, hogy mit fog tenni; minő bókot fog kikeresni a számára; hogy hajlik meg előtte s aztán mily poseba helyezi magát?

Egyszerűen kezét fogott vele; egy szót se szólt hozzá, hanem Malvinhoz fordult s valami közönyös kérdést intézett hozzá.

Ilona gyöngén elpirult.

Sértve érezte magát.

Később azonban tapasztalta, hogy Malvinnal szemben sem kedvkeresőbb, hogy nem keres pose-okat; nem akar minden áron szellemesnek látszani s ha egynémelyik asszony megkísérlette is, ő nem folytatott egyikkel se szemjateköt.

Volt a hétnek egy bizonyos napja, mikor Malvin egyedül csak nőket fogadott.

Ilyenkor rendszerint megemlékeztek Zombor Amádéről az asszonyok. Csodálatosnak, különösnek, megfoghatatlannak találták ezt a férfit s találgatni kezdték, hogy ugyan mi lehet oka különös magaviseletének?

Szeret valakit titkon? De az lehetetlen, hogy soha egyetlen egy pillantással se árulná el. Még érdekesebbé akarja tenni magát? Nincs értelme, hogy a végtelenségig játsza azt a szerepet, a nélkül, hogy közben-közben megpihenne, diadala gyümölcseit élvezni.

Malvin derülten kaczagott.

— Oh, hát ti nem tudjátok, hogy a cukrászok csak a pályájuk kezdetin eszik az édességet; azután pedig csak a kirakat számára dolgoznak?

Az asszonyok mind nevetni kezdenek, csak Ilona marad komoly; mert ő nem érti, hogy mit kell nevetni Malvin szavain?

Este, mikor magában marad, kimegy az első emelet hosszú és széles erkélyére, mely felett a Malvin toronybeli «fecske fészke» kissé rézsút függ, s a korlát márványára könyökölve, el kezd gondolkozni, hogy ugyan mit is akart mondani Malvin azzal a cukrász históriával?

Miért nevettek rajta az asszonyok? Miért fogadták el helyes magyarázatnak? Mert úgy látszik, hogy annak fogadták el.

Természetesen nem tud megfelelni magának!

Akkor aztán tovább gondolkozik magáról az eredeti kérdéstről: Igaz-e az a közöny, melyet Zombor minden nővel szemben tanúsít? S ha nem, csak szenvedés: mi lehet az oka?

Fölteszi magában, hogy — ha csak módja lesz benne — ezentúl jobban meg fogja figyelni.

Lett módja benne.

Zombor Amádé kezdett egy idő óta gyakrabban járni a lovagvár alakra épített palotába. Ezelőtt minden hónapban alig egyszer-kétszer jött el; most minden héten egy-két, sőt néha három délutánt is eltöltött a hölgyekkel, hol az első emelet széles erkélyén, hol a kertben.

Az első napokban nem tűnt föl ez a változás senki előtt; később azonban Malvin egy este, mikor Zombor távozása után egyedül maradt Ilonával, nevetve állt a leány elé s megfogva annak a kezét, erősen szembenézve kérdezte tőle:

— Iluczi, mit gondolsz, melyikünk kedveért jár most Zombor olyan gyakran hozzánk?

Ilona — maga se tudta, hogy miért — mélyen elpirult.

— Nekem nem tűnt föl, hogy gyakran jár! — mondta zavarodottan, mintha valami bűnös gondolon fogták volna rajta.

— Nekem feltűnik. Ezelőtt egy hónapban se láttuk egyszer... Ha belém szeretett, mondhatom: sokára hártározta el magát arra!

És jóízűen, pajkosan kaczagott.

— Pedig... Ha csakugyan gyakrabban jár most, hogy társaságunkban szórakozik, — mondta a lány — csak te lehetsz az oka; mert velem nem sokat törődik; alig szól hozzám néhány szót.

— Oh te ártatlan kis bébé! — csókolta összevissza mindkét arczát Malvin. — Hát nem olvastál te soha regényt a zárdában?

A bébé megint elpirult és hallgatott.

Malvin gyöngéden fölemelte fejét s tréfás gúnnyal nézett az arczába.

— Látom, hogy olvastál! Nem volt azokban megírva, hogy a szerelmes férfiak sohase annak udvarolnak, a kibe szerelmesek, hanem a mamájuknak, a néniüknek vagy valamelyik barátnéjuknak?

Ilona a meglepetésnek némi árnyalatával pillantott szép mostoha anyja arczára. Ez újból hangosan föl kaczagott.

— Most az ajkadon lebegett a kérdés: Hát udvarol neked Amádé? — Nem, kicsikém! — Még nem! — De várom; el vagyok készülve rá s akkor... Meg fogom sugni neked!

Később a belső cselédeknek is föltűnt a büszke, közönyös ur gyakori megjelenése s különösen pedig, hogy — ha holdas esték voltak — a két úrnő az egész estét, egy-két óráig éjjel után, a kertben tölti vele.

Egymás mellett sétáltak hárman a téres kert széles utain, vagy leültek valamelyik félig árnyékban levő kerti padra és elüldögéltek ott negyedórakig, meglehetősen hallgatagon.

Egyiknek se volt valami sürgős mondanivalója a másikhoz.

Ilona fölnezt a csillagos égre; gyönyörködött a hold ezüstös sugaraiban, a mint a fák csúcsait beragyogták; hallgatta azt a zümmögő morajt, mely a főváros utcáiról, mint valami távoli vizes mormolása hatott be hozzájuk — és olyan édes félálom-forma érzés vett rajta erőt, a minőt eddig sohase érzett.

Másik két társa nem zavarta meg álmodozását.

A férfi hátradölvé, közönyös arccal szítja cigarettáját vagy játszott a hölgyek valamelyikétől elvett legyezővel. Csak nagy ritkán pillantott Malvin felé, egy futó pillanatig nézte annak sajátságos fényben ragyogó szemeit, melyek reá voltak szögezve, aztán folytatta újra az előbbi játékot.

Ha már későre járt az idő, Malvin rendesen vagy a faleveleket kezdte tépdésni vagy lehajolt, hogy egy fűszalat szakítson, a mit aztán az ajkai közé fogott.

Zombor rápillantott s megint találkozott azzal a megvillanó tekintettel, mely azonban most lassan elfordult tőle s a második emelet tornyának kiülő «fecskefészkek» nyugodott meg.

A férfi fölállt; Ilona álmai véget értek. Mindhárman elindultak a palota kerti bejárata felé.

Az alatt a hárs alatt kellett elhaladniok, mely az első emeleti erkély mellett, a másodemeleti torony erkélyéig nyújtotta ki ágait.

— Milyen szép fa! — jegyezte meg egyszer Zombor. Aztán tréfásnak látszani akaró, meglehetősen hideg pillantással fordul Ilonához s azt kérdi tőle:

— Nem fél, hogy egyszer valaki ennek a fának valamelyik ágáról az erkélyére toppan?

Ilona meglepetve tekint föl; de egy rövid pillanatra gondolkozás után el kezd pirulni s hirtelen elfordítja a fejét.

Nem volt szükség rá; mert már akkor Zombor másfelé nézett s csak Malvin látta a leány mozdulatát.

Mikor a vendég szokott közönyös modorában bucsút vett a hölgyektől s eltávozott, Malvin erősen, idegesen megöleli mostoha leányát s azt susogja a fülébe:

— Oh milyen szenvedélyesen szeret téged ez a férfi!

Sietősen, futólagos csókot lehell a homlokára és azon van, hogy mentől előbb fönt lehessen az ő kedves második emeletén.

Ilona pedig kimegy az erkélyre, rákönyököl a márvány-korlátra s igyekszik gondolatait rendbe szedni, hogy a ma hallott és tapasztalt dolgokat még egyszer átgondolja s megmagyarázza magának . . .

Illés gróf ezalatt újabb építkezési tervekkel foglalkozik s estéit egy korlátolt anyagi viszonyok között él, hajdani őrnagy társaságában tölti, a kinek van egy nagyon subtilis természetű tizenhét éves leánya.

Az őrnagy freskofestéssel foglalkozik a leánya által rajzolt tervezetek után. Illés gróf ezeket az embereket szeretné megnyerni, hogy egyik vidéki kastélyát földszíntesse velök.

Nem igen ér rá megfigyelni, hogy Amadé milyen időközökben jelenik meg családjánál s mennyi időt tölt ott? Hanem akad valami «jó barátné»-ja, a ki egy elferdített irással írott levélkében figyelmezteti őt Zombor Amadé sűrű látogatásaira.

Figyelni kezd s meggyőződik, hogy a «jó barátné» nem nagyított.

— Szeretném tudni, — kérdi egy alkalommal az ebéd közben, élesen Malvinra pillantva — szeretném tudni, mi bírhatta rá Zombor Amadét, hogy egy idő óta oly gyakran járjon ide? Szeretném tudni, hogy melyik kettőtök közül a gardedám azokon az esti sétákon?

Malvin hunyorítás nélkül állja ki férje pillantását; nem válaszol szóval; jelentős mosolygással néz Ilonára, a ki lesüti tekintete előtt szeméit és érzi, hogy elpirul.

Érzi, hogy mostoha anyja még mindig rá néz; hogy Illés gróf tekintete is rá fordul és nagy zavarba jön; pedig esze mondja, hogy nincsen rá a legkisebb ok sem s ösztöne azt sugja, hogy mostoha anyja — nem tudja mi okból — szándékosan akarta őt zavarba ejteni.

E naptól kezdve miért, miért nem — nem tudná megmondani senki — Amadé kezdett ismét ritkábban járni a családhoz.

Ilonát kezdte nyugtalanítani ez a körülmény.

— Mintha csak megtudta volna valakitől, hogy apámnak feltűnt gyakori megjelenése! — gondolta magában. De hiszen nem volt senki jelen, a ki tudtára adhatta volna! — És miért vettem én észre, hogy most ritkábban jön?

Nem válaszol magának egyenesen. — Megszokta már, hogy gyakran eljőjön . . . olyan kellemesek voltak azok a hármában eltöltött esték a kertben . . .

Ott ült mellette a kerti padon; nem szólt hozzá; talán rá se nézett; de azért ő érezte, hogy mellette van és meg volt elégedve; valami jóleső derű és nyugalom lepte el a szívét.

Most, hogy Zombor megritkította látogatásait, sohase mennek le a kertbe s Ilonának bőséges alkalmja van a nagy erkélyen sétálva elmélkedni a multról; összehasonlítani azt az érzést, melyet a kerti séták alatt érzett, azzal az elhagyatottság érzetével, melyet most itt, egyedül sétálva érez.

Búsan, elmerengve tekint le a kert homályába.

A bokrok között valami emberi alak mozog. Mindenütt a legmélyebb árnyat keresve. A torony aljához közelít, melynek falához, a második emeleten, a Malvin által magasztalt «fecskefészkek» forma erkély van ragasztva, a földszintet pedig a kertészek arra szokták használni, hogy szerszámaikat rakják bele.

Az alak itt rövid pár pillanatra megállapodik, aztán eltűnik a fal mögött.

Ilona gépiesen kísérté tekintetével.

— Valamelyik kertész lesz, a ki az eszközöket rakja a szokott helyre, — gondolja magában s megfordulva, az erkély másik végére sétál.

Az emberi alak pedig ez alatt egy kulcsccsal kinyitja a szerszámkamrájának használt fülkéből nyíló ajtót s a torony csigalépcsőjén ismerős otthonossággal megy fölfelé, egész a második emeletig; ott ismét fölnyitja a lépcsőt elzáró ajtót s egy félig megvilágított kicsike szobába lép, melynek levegője tele van édes illattal, butorzata pedig csupa bársony, csupa selyem, csupa puhaság, csupa csecsebecse.

A szoba közepén, arccal az ajtó felé fordulva áll Malvin.

Fehér csipkepongyola van rajta; haja — minden fonás nélkül, — egy laza csomóba fogva van föltűzve feje tetejére.

— Amadé! — tesz az érkező felé egy pár lépést, mindkét kezét elébe nyújtva.

Ez leveszi válláról a köpenyt, melyet valószínűleg azért viselt, hogy a kerten keresztüljövet, alakját ellepellezze s egy székre dobja, aztán megfogja a nő kezét s egy kicsike dívánhoz megy vele, a hol mind a ketten leülnek egymás mellé.

— Mindenekelőtt azt magyarázza meg nekem, — kezdi Amadé — miért jutott eszébe lakásom előtt elköcsizni, hogy a hívási jelt megadja?

— Mert nagyon fontos közölni valóm van.

— Miért nem irt inkább egy sort vagy egy szót: «Jer!»

— Hova gondol?! A nőt legtöbbször az éfélé irkálások vesztik el. — Oh, egy nyugodt pillanatom se volna, ha kezemnek csak egy vonáska volna is valahol.

— Én pedig megkövetelném, hogy teljesen nyugodtnak érezze magát, akárhány levele volna is a kezeim között.

— Nem, nem . . . Ne vitatkozzunk e fölött! . . . Én bizom önben — jól tudja! De nem térek el nézeteimtől. — Inkább kikocsiztam, hogy megadjam a hívási jelt.

— S ha nem vettem volna észre?

— Addig figyelmeztettem volna, míg észreveszi.

— Vagy ha más is megpillantotta volna a piros szalagot?

— Oh, hát olyan vigyázatlannak ismer engemet? Amadé könnyedén mosolygott.

— Nem, nem! — Ön valóban maga a megtestesült óvatosság! — No és mi az a fontos dolog, a mit velem közölni akar?

— Illés gyanakszik.

— Azt már mondta egyszer, mikor a kerti sétákra vonatkozó kérdését közölte velem. — Hiven követtem utasítását: nem hagytam föl látogatásaimmal, de meg-ritkítotam.

— Ez azonban nem azt eredményezte, a mire számítottam . . . Tapintatlanul cselekedtem! — Önnek tovább is jönnie kellett volna, mint azelőtt; — hiszen volt rá czím! — Egy pillanatig meg is nyugodott benne Illés, kivált mikor látta a lányának elpirulását, zavarát.

— Elpirult?

— Azt hiszem, hogy belészeretett a szegény!

— Pedig lehetőleg hidegen viseltem iránta magamat, hogy megkíméljem! — jegyezte meg Amadé, kissé összeránczolt szemöldökkel.

— Majd kigyógyul! — Hanem Illés, úgy látszik, megfigyelte az ön lassankinti elmaradását s újból gyanút fogott, a mi természetes is . . . most már belátom.

— De csak nem gondolja, hogy . . .

— Mindent gondolok! — Mindig a legrosszabbra kell elkészülnie lennünk. — Az ellenfelet mindig a leg-
ravaszabbnak és legokosabbnak kell vennünk s ahhoz mérten kell elintéznünk a dolgainkat, hogy bajba ne jussunk.

— Oh, milyen okos asszony ön, szépséges Malvin!

— Gúnyol? — Ön meg se tudja álmodni, hogy Illés mi mindenre lenne képes? . . . A cselédek zsoldjába fogadja s ha valaminek nyomába jönne . . . Tudja-e, hogy a nőt, a kit férje kilök a házából, mi várja? . . . Borzasztó még csak rágondolni is! — Mit mondanának hozzá atyám, nővéreim? — Mi sors várna reám, a társadalomból örökre kidobottra?

Várakozó pillantással nézett Amadé arczába, mintha azt hinné, hogy annak mondania kell erre valamit.

Talán azt várta, hogy Zombor azt fogja mondani:

— Hát én? — Az nem jut eszébe, hogy én is itt vagyok; nőtlen vagyok s jóvátehetném a bajt?

Hanem Zombor nem mondott semmit. — Közönyösen játszott a Malvin rózsás újjáival, melyeket kezében tartott.

— Tehát — folytatta kis szünet után Malvin — azért akartam önnel ma találkozni, mert tudtára kellett adnom, hogy Illés újabb gyanút fogott.

— Ön az oka; mért nem oszlatja el? — Hisz önnek minden sikerül, ha akarja.

— Nem! nem minden!

— Ah, értem! — Azt akarja, hogy én is segítségére siessek — végleges kimaradásom által? — A kertajtó s a torony kulcsát óhajtja tőlem visszaszerezni?

Malvin mind a két kezével megragadta az Amadé jobbát s közelebb hajolva hozzá, azzal a sajátságos szemragyogással, melylyel a kerti tartózkodás alatt szokott rávillanni, nézett a szemei közé s indulattól elfogódott hangon szólt:

— Nem; nem a kulcsokat akarom. De azt óhajtom, hogy látszólag elmaradj; vagy csak ritkán jöjj; vagy . . . Nem! Egészen el kell maradnod . . . Ilona végett is kívánatos ez . . . Ha megelőzőleg egy rövid utazást tennél, nem tűnnék föl elmaradásod és . . . A kulcsok úgy is nálad maradnak.

Zombor hidegen állta ki a ragyogó szemek pillantását.

— Igazad van; oh te nagyon okos asszony vagy; még talán okosabb, mint szép, — pedig ez nagy szó! —

s kinyújtotta karját, hogy közelebb vonja magához azt az asszonyt, a kinek okossága még talán nagyobb, mint szépsége.

De ebben a pillanatban valaki erőszakosan betaszította a kis társalgónak azt az ajtaját, mely a lakosztály többi szobáiba vezetett.

Egy szobaleány állt a küszöbön, halavány arczczal, rémült tekintettel.

— A méltóságos úr . . . A kertben . . . A vadászszal, a kinek töltött fegyver van a kezében! — tördelte a szót, kezével a toronyszobából nyíló kis erkély felé mutatva.

Malvin halálsápadttá válva ugrott föl s kiszaladva a kis erkélyre, alá tekintett.

— Itt áll! — susogta visszafelé Amadénak, a ki szintén — bár nem halálsápadtan — követte a nőt. — Itt áll a fal alatt . . . A vadászt állítja be a földszinti fülkébe . . . Ő maga jön . . . kétségkívül ide jön . . .

Visszafordult s kétségbeeséstől eltorzult arczczal állott Amadéval szemben, kérdő tekintettel meredve rá.

— Most mit fog ön csinálni?

Amadé gondolkozott egy pillanatig, azután közönyösen billentette meg a vállát.

— Egyszerűen neki indulok a fölépcsőnek, miután a csigalépcsőt elállták.

— S ha vele találkozik? — Mert okvetetlenül találkoznia kell vele! . . . Mi lesz belőlem?

— Igaz!

— De hát . . . Nincs sok gondolkozni való időnk! — Mit tesz?

Ismét egy pillanatnyi gondolkodás az Amadé részéről, mialatt merően néz a félelemtől remegő asszony arczába.

— Igaz! Nem szabad megkoczkáztatnom, — compromittálhatnám önt.

— Nem, nem! Nem szabad engem compromittálnia! — Mit akar tenni?

Amadé gúnyosan mosolyog és kevély lenézéssel fordítja el róla tekintetét.

— Azt — szól — a mit hasonló körülmények között a gavallérnak tennie kell, ha egy tisztességes társaságbeli asszony hirnevéről van a szó.

S kilépett a kis erkélyre.

— Leugrik?! — pillant le Malvin a mélységbe.

Egy pillanatra mintha visszadöbbenne a gondolat-
tól; de aztán csakhamar megnyugszik benne s ideges gyorsasággal folytatja:

— Igaza van! — A hárs ágaiban megkapaszkodhatik; nem fog egyenesen lezuhanni a földre . . . Ha lent lesz, kilopózkodhatik a kertből . . . vagy . . . Nem fogja megtudni senki, hogy honnan esett? . . . Gyorsan! — Gyorsan!

Beszaladt a szobába; fölkapja Amadé benthagyott köpenyét s összegöngyölgetve, hogy a fa ágai között fent ne akadjon, kisetett vele az erkélyre, a mely már akkor üres volt: ledobta a mélységbe s újra visszaszökve a szobába, óvatosan bezárta maga után az ajtót.

Ilona ez alatt álmodozva sétált az erkélyen; nézte a csillagos eget, hallgatta az utcákról beható tompa dübörgést, mely egyre jobban-jobban csillapult, meg-megszakadt, mintha végképen meg akarna szünni, de aztán megint csak megújult, hogy távolodó, elenyésző, lassú dobogássá olvadjon alá.

Valami fájdalmas érzést kelt benne ez a hang.

Kint, a kert falain túl egy egész világ él; emberek érintkeznek egymással; családok ülnek együtt a kivilágított, barátságos szobákban; itt-ott már bucsúznak; le akarnak pihenni, hogy holnap újult erővel keljenek föl.

A férj szeretettel csókolja meg neje homlokát. — Jó éjt, kedvesem! — A fiatal asszony halk dúdolással

tart hálószobája felé, de — mielőtt lefeküdnék — a kicsike szobájába lép, lábujjhegyen suhan egy apró, függönyös ágyacskához, óvatosan fölemeli a függönyt; az éjjeli lámpa derengő fényénél egy mosolyogva alvó kicsike rózsás arczára tapadnak szemei... Lehajlik hozzá, csókot leheli ajkacskáira, aztán újra leereszti a függönyt s boldogságtól ragyogó szemmel suhan el az ágyacskától...

Sohajtva fordul be a nyitott ajtón a terembe. Nem azért, hogy végkép abban hagyja sétáját! Vissza akar még térni, de egy pillanatra szabadulni akar attól a zümmögéstől, mely ezeket a képeket idézi lelki szemei elé.

Egyszerre valami tompa zuhanást hall a háta mögött; olyant, mintha közel hozzá valami nagy test esett volna le; még a terem parkettáján is érzi a rezegést, mely az esést követi.

Megdöbbenve fordul hátra s egy emberi alakot lát az erkélyen, mely tántorog, s hogy össze ne rogyjék, az erkély márványkorlátjába kapaszkodik.

Első szándéka, hogy oda szalad s a tántorgót föntartja, hogy el ne essék; — de aztán megrémül, majd hirtelen megvilan az emlékében Zombornak az a megjegyzése a hársfáról:

— Nem fél, hogy ennek a fának az ágáról valaki egyszer az erkélyére toppan?

Szive el kezd erőszakosan lüktetni; szédül... nem tudja, hogy mi leli?

Az az ember az erkélyen nem tántorog többé, hanem ráhajol a korlátra s úgy marad ott, mintha elájult volna.

Lábujjhegyen odaszalad az ajtóhoz, hogy közelebről lássa s a feléje háttal álló férfiban fölismeri Amadét, a kinek a jobb karja gyámoltalanul csüng alá.

Hozzá szalad, kihajlik ő is a korláton, hogy az arczába lásson.

— Az istenért! — Mi történt?

A férfi fölpillant; arcza nagyon halavány; látszik rajta, hogy szenved.

— Mi, mi történt Amadé? — Mi történt?

Fölpillant a fára; látja, hogy annak egyik vastag ága még most is hajladozik; apró, letört ágacskákat, összezúzódott faleveleket vesz észre az erkély márványán és — elpirul, szivét valami édes melegség futja el; csaknem sirásra fakad a boldogságtól, mely egyszerre rászakad.

— Amadé! — néz be csodálatos hirtelenséggel megfényesedett szemeivel a férfi arczába — Mi történt?

— Semmi! Csak a jobb karomat törtem ki.

Ilona a másik oldalára fut s gyöngéden fölemeli a gyámoltalanul alálógó kart, finom ujjával alig érezhető módon végigtapogatja; aztán úgy hajtva fejét, mintha a vállára akarná nyugtatni, kedveskedő hangon susogja:

— Nem; nem törte ki! csak nagyon megütötte. — Jöjjön! — Hidegvizes ruhával fogom beborítani.

Amadé figyelmesebben néz rá; látja fényes szemeit, kipirult arczát, mosolygó szűz ajkait, finom, nemes vonásait, melyek most, hogy megelevenedtek, annyi női bájt, annyi tiszta, szűzi bensőséget mutatnak, hogy a férfi, fájdalom daczára is elámul s azt kérdi magától: mért nem láttam én ez arczot eddig? Vaknak kellett lennem, hogy nem láttam!

— Jöjjön! — biztatta Ilona. Hidegvizes ruhával fogom karját borogatni.

— Ön?

— Igen; hisz ön nem is tudná maga tenni.

— De hol? — Itt közel sehol sincs hidegvíz.

— Öltözömben.

— S ha valaki megtudná?

— Hiszen úgy is meg fogják tudni! — s mosolyogva utatott az erkély márványán heverő letört galyakra.

Amadéban elakadt a lélekzet; bámulva nézett a nyugodtan mosolygó szemei közé.

Kezdett derengeni előtte, hogy már egyszer látta ezt az arczot valahol... Régen, régen, gyermekkorában, valami templomban, a kis Jézussal a karjai közt.

Akkor látta utoljára! Azóta sok, sok kipirult arczot, fénylő szemet látott, de «azt» soha többé — egész e pillanatig.

— Nem! — Köszönöm! — szolt, szemeit zavartan fordítva el. — Nekem sietősen távoznom kell innen.

— Fájós karral?

— Nem törődöm vele.

— De — a lépcső már bizonyosan el lesz zárva.

— Nem tesz semmit. Az erkély nincs elzárva! — S mozdulatot tett a korlát felé.

— Le akar ugrani?! — pillantott rémulten rá Ilona.

— Igen. Csak nem compromittálhatom önt!

— Engemet?! — Hát azt gondolja, hogy megenyegedem? — Hiszen még gondolatnak is szörnyű, hogy innen leugorjak! — húzódtott vissza iszonyodva a korláttól s magával vonta Amadét is.

Ugyan-e pillanatban nagy robajjal kinyitotta valaki a másodemeleti erkély ajtaját s kihajolva a korláton, kutató pillantással nézett végig a kerten.

— De Illés, édes Illés! — esengett a Malvin nyájkaskodó hangja. — Mivel érdemeltem én meg e gyanúsítást?

A kihajló alak nem válaszolt e kérdésre, hanem még jobban kihajolt s leszólt a kertbe:

— Hé, vadász! — Nem láttál senkit?

A földszinti fülkéből egy ember lépett elő s kalapemelve válaszolt:

— Nem, méltóságos uram.

Ilona elhalványodott; elbocsátotta az Amadé karját s némán, kerekre nyílt szemekkel nézett rá.

Amadé lassan, megszegyenülve fordította el tőle az arczát.

— Láthatja, hogy távoznom kell innen, szolt rekedtes hangon.

Semmi felelet.

Még vár egy pillanatig, de ekkor sem kapva választ, azt hiszi, hogy Ilona nesztelenül eltávozott, rábizva, hogy csináljon, a mit akar; visszatér a korláthoz s át akarja magát vetni rajta.

Egy kéz megakadályozza ebben. Hátra tekint s Ilonát látja maga előtt sápadtan, de büszkén kiegyenesedett termettel.

— Megtiltom önnek, hogy kiugorjak! A vadász lent áll; megláthatná... Nem akarom, hogy egy szolgáló előtt megalázza magát.

— De nem maradhatok itt.

— Maradnia kell.

— De, ha Illés gróf keresni talál?

— Menjen be öltözömbbe; ott nem fogja keresni senki.

— És ön?

— Én itt fogok sétálni az erkélyen. Ne féljen, én el nem árulom.

— Tudom. De, ha mégis a gyanú árnyéka esnék rá?

— Rám?! — emelte föl kevélyen a fejét Ilona.

Később olyan hangon, mely közönyös akart lenni, de inkább daczosnak látszott, tette utána:

— Egyébiránt mit törődnek azzal? — Ön nem lesz megalázva és... senki se lesz compromittálva.

Amadé ingerülten rázta a fejét.

— Mit bánom én! Nem törődöm én most senkivel a világon, csupán egygyel. Az imént, mikor a karomat tapogatta, jutott eszembe, hogy én már egyszer láttam önt valahol. A templomban, a kis Jézussal a karjai közt!

Mindazok között, a kiket valaha ismertem, csupán egyetlen egy hasonlít ahhoz a folt nélküli női ideálhoz, a kit én kerestem, de nem találtam meg egész eddig az óráig. Nem akarom, hogy erre a tiszta, szűz alakra árny vetődjék! Nem akarom, hogy a többiekhez hasonlítson!... Ha tudtam vakmerő lenni azok kedvéért, a kiket nem bírtam becsülni, most, mikor ráakadtam a rég keresettre, gyáva legyek?

— S ha nem fog sikerülni?... Jobb karja béna!

— Fog! — Önért teszem! — Fog sikerülni!

Ilona nyugtalanul nézett ide-oda, de hallgatott.

Zombor pillantása meleg vágyódással tapadt rá még egy ideig, aztán a korláthoz sietett.

A leány aggódva követte tekintetével; látta, a mint a korlátra teszi balját, hogy átvesse magát rajta, de megáll, haboz és aggódva pillant vissza.

— S a vadász odalent? Ha minden jóakarát daczára mégse sikerülne? — beszél, mintegy önmagához.

— Compromittálhatná, a kiról a gyanút eddig sikerült elhárítania! — mondta a lány hidegen.

Amadé szemei megvillantak; ismét a korlátra tette kezét, de megint csak visszafordult.

— Az ön erkélyéről látnának leugorni! — billentette meg kedvetlenül a vállát.

Szemeit röstelkedve, boszankodva sütötte le, láthatólag kerülve a leány tekintetével való találkozást.

— Jobban meggondoltam a dolgot... Fél karral nehezen menne... szakgatta a mondatokat; de aztán hirtelen fölemelte a fejét s Ilona elé lépett.

— Nem! — Mind ez hazugság! — Nem ugrom, mert — félek.

— Ön?!... Fél?!

— Igen! — Eddig akárminő nevetséges dologért könnyelműen kockáztattam az életemet. Nem volt miért féltennem! Most gyáva vagyok; félek! Félttem tagjaim épségét; félek az eléktelenedéstől... Ez az igazság. — Nevessen ki, ha akarja; de ön előtt nem akarok hazudni.

Ilona tekintete hol megvillant, hol elsötétedett. Habozva, gondolkozva nézett Amadé szemei közé.

— Fél! — susogta maga elé.

— Csak nevéssen ki bátran. Hallotta-é valaha felőlem, hogy elvesztettem volna hidegvéremet akár a piszoly csöve előtt, akár másfajta veszedelemben?

— Nem.

— Egy negyedóra előtt kilencz öl magasból vetettem le magamat a mélységbe — gondolkozás nélkül.

— Láttam.

— Most nem merek az első emeletről leugrani, mert... azt gondolom, hogy: Hátha el tudnám feledtetni önnel ezt az estét? hátha láthatnám még egyszer azt a pillantást, melylyel akkor nézett rám, mikor karomat végig tapogatta?

A leány orczái megint színesedni kezdtek; lassan elfordította szemeit, hogy ne lássa Amadé rátapadó pillantását.

Mintha megint kezdene bevonulni szívébe amaz édes érzés, melyet akkor érzett, mikor egymás mellett ültek a kerti padon!

Nem szólt hozzá; talán rá se nézett; de ő érezte, hogy mellette van és meg volt elégedve annyival is.

— Egy negyedóra alatt kicserélődtem; — folytatta Amadé. Nem ismerek többé magamra... Mit tett ön velem Ilona?

A lány kinyújtotta a kezét, megfogta a bal karját s bevezette a terembe.

— Jöjjön, jöjjön! — Egészen megfélekedezik sérült karjáról.

S mikor mindketten bent vannak a teremben, élénken megfordul és gondosan bezárja hátuk mögött az erkély ajtaját.

— Megláthatnák, hogy nyitva van... S most jöjjön gyorsan, különben még megpillanthatná itt valaki.

Sietve megy vele a jobboldali ajtók egyike felé, de mielőtt oda érnének, betoppan Illés gróf a folyosó felől s meghökkenve pillant leányára, a ki Amadé balkarjánál fogva nagy buzgósággal vezeti a saját lakosztálya felé.

Eleinte fenyegető pillantással néz Amadéra, de azután lassan elsimulnak a redők homlokáról s kicsinylő módon megbillenti a vállát.

Ilona fölemelt fővel, hunyorítás nélkül néz apja szeméi közé.

Illés grófot egészen megszelidíti ez a nyugodt, székenkezés nélküli pillantás s tőle kitelhető gyöngéd hangon kérdi:

— Hova igyekszel?

— Engedelmeddel a jegyesemet vezetem magamhoz, atyám.

— Kissé későn kéred az engedelmemet! — Különb tudatom veletek, hogy a fölépcső még nyitva van; föltűnés nélkül lehet föl s lejárni rajta. Nem muszáj a kerten keresztül kóborolni s fákra mászkálni, hogy egymáshoz jussatok.

Megfordult és zsebredugott kezekkel hagyta el a termet.

— Asszony! — mormolta magában. — Valamennyi így tesz! — De azért szeretem, hogy ez sült ki belőle.

Hazafelé.

Leszálltam a vonatról,

Leszálltak ott sokan,

Ők törve unalomtól,

Én vígan, boldogan.

A hegyek fölechóznak:

No, gyerkőcz, megjövél?

Biztatva megczírógat

A nyájas esti szél.

Őket betegség hozta,

Vagy üzlet és haszon,

Én, hű szívemtől vonva,

Anyámhoz utazom.

Nincs tolvaj a bokorba',

Nem szükség, hogy kerülld.

Tekints az éji boltra,

Barátságos, derült.

Dombuak föl, le a völgynek

Dalolva vágatlok.

Mosolygva üdvözölnek

Az ismert csillagok.

És újra körülrepdes,

Czikázva megelöz.

Itt minden olyan kedves,

Bizalmas, ismerős!

Vezess, megyek utánad

At tüskön, bokrokon,

Hátha még jó anyámat

Ébren találhatom.

Zempléni Árpád.

A lelkiismeret beszél, az érdeke kiált.

Dumas fils.

*

Hogy az ember nagy dolgokat vihessen véghez, úgy kell élnie, mintha sohase kellene meghalnia.

Vauvenargues.

*

A lelkesedés az a tömjén, melylyel a föld az égnek hódol.

Madame de Stael.

*

Ha valaki nem mer olyannak mutatkozni, mint a milyen a valóságban, jele, hogy megveti önmagát.

Massillon.

Leányrablás.

— *Rajz a kisázsiai népeletről.* —

Irta:

KÚNOS IGNÁCZ.

Ott jártamban történt, az Olympusok tövében, Brussza városa mellett. Két török zsandár (zaptije) volt a kísérem, meg egy paraszt, a kitől a lovat béreltem volt. Néma elragadtatással tapadt a szem az égig meredező Olimpusra, melynek alját, akár egy ház-koszorú, úgy ölelte körül az első pádisák szent városa Mint egy-egy színes virág ragyogott ki belőle a sok tarka *dsámi* (templom), megannyi szent sírja az ide zárandokoló igaz hívőknek. Őszvérek és tevék karavánjai kezdték az utakat át meg átszeldelni és a tevehajcsárok zsákgubái közé kirívóan elegyedett a brusszavidéki népviselet.

Vagy három órányira lehattünk egy faluhoz, a török *kirezli*-hez, a midőn vad kurjantás, meg nagy riadalom hangzik fel a közelünkben. Vad lárma, meg énekszó, kaczaj, mely üvöltésnek is beillik. A zsandárok eltűnnek mellőlem, csak a *türk* marad ott, a ki kérdezősködéseimre ügyet se vetve, a legnagyobb figyelemmel várja a történendőket. A nagy riadalom egyre közeledik, sőt — ámán álláh — puskalövés is megrázza a levegőket. Egyet csattint az ostor megettünk és a másik pillanatban előttem a zsandár és — mosolygó arcczal jelenti, hogy jön a *kislábu*. Leányt, avagy az idevaló törökök nyelvén «kislábut» fogtak a legények, ehol hozzák a városból a falujokba. Vagy husz legény vágatott fel erre, a hegyoldalra, vadul pajzánkodva a virágokkal és lobogó kendőkkel feldíszített lovaikon. Egy rikító ruhájú leányt — kislábut — fogtak közre, alig hogy kilátszott a csoportból. Oly eleven színekkel felciczomázva és lova is úgy felvirágozva, hogy jó vastagon kifestett arcza és hosszúra feketített szemöldöke alig tetszett ki a sok színből.

Leányrablás ez ünnepségnek a neve. Összeáll egy-egy falu legénysége és élükön a legmulatósabbal, a ki egyuttal vezérük is, lerándulnak a városba. Addig keresik, addig járnak utána, míg megtalálják a kislábu hajadont és vizik, ha a maga jószántából nem, erővel is. Egy-egy vállalkozó mindig akad a városban. Lefátyolozva vezetik ki a helységből, mindig csak az elsőnek az erkölcsi felügyelete alatt és mihelyt kiérnek a határra, leveti a szépségét takaró fátyolt és útra ciczomázza magát. Az úton aztán dinom-dánom, ki se fogynak az énekből. Ültében tánczol a leány a lovon, a legények meg énekelnek hozzá, négy-soros kis versecskéket, szerelmetes dalocskákat. Az első legényé az első szó, az első dal:

«Szegefű virág, rózsa vagy,
Hamis is vagy, szép is vagy,
Se nem kicsiny, se nem nagy,
Éppen hozzám való vagy.»

Visszafelel a leány nagy hetykén:

«Felkél a hold, sütni akar,
Mézes ajkat fátyol takar,
Ez az én kis bolond szivem
Minden áron legényt akar.»

Odaugrik erre a második legény és ezeket dudolja szerelmük közös tárgyának:

«Hegy oldalról száll le a lány,
Aranyos öv a derekán,
Kicsiny az én rózsám nagyon,
Megnő ha még ölben hagyom.»

De ennek is megfelel a kislábu, és emígy ingerkedik vissza:

«Az almát felhasználod,
Négy szeletre osztogattad,
Két karodban hitted a lányt,
Hát a párnát csókolgattad.»

Igy húzódik el a dalos tánczos-menet, míg csak a falu határára nem érnek. A falu elején megint beburkolózik a leány és úgyszólván, észrevétlenül csempészik be, az öregek iránt való illedelemből. Ott aztán egy kávéházban helyezik el vendégnek, és három nap s három éjjel ki se fogynak a tánczból, meg a nótából.

Akár egy trónuson, úgy ül a *kislábu* a kávéház egy emelvényén és énekel, a hogy csak a tüdejéből telik. Taktust tapsolnak hozzá a legények, tisztességes távolból, sorjában elhelyezkedve. Alig látszik ki a leány a sok színből, meg a czafrangból és bíborra festett arcza, meg ajka, kékre mázolt szempillája, feketére húzott szemöldöke és állára rajzolt két anyajegy, cseppet sem tesz túl rikító színű ruházatán. Széles *sávárja* (bugyogó) egész a bokáig ér le és aranyhimzéses papucsának a kékje alig látszik ki a reá varrott gyöngyszemektől. Dereka levő öve alig egy arasznyi. Megint más szint mutat kis mellénykéje, mely kurtára van szabva és ugyancsak felgyöngyözve, kizsinórozva. Lecsüngő haját gyöngyök tartják össze és jellemzetes főékesége a nagy rózsa, mely halántékára van odatűzve.

Tánczadalokat énekel a *kislábu*, az úgynevezett *csengi* nótákat. Dallamos és enyelgő tartalmu népdalok, inkább tánczot kísérik, mint énekelni valók.

«Gránátfán a gránátvirág,
Rózsafán a rózsavirág,
A szeretőm nyíló virág.

Gránátfa nincs gránát nélkül,
Rózsafa nincs rózsa nélkül,
Babám nincs el nálam nélkül.»

Majd meg felpattan a lány a helyéről és két kezét az égnek emelve, lejtegeti azt a sajtóságos tánczot, a keletiek úgynevezett hat-tánczát: a phantasiát. A test, mintha beleolvadna a dallamba és ennek minden fordulatához hol a derék, hol meg a csípő mintegy vonaglóan idomulna hozzá. Egy elevenebb melódiára egyet fordul és most már nyakizmai mozgásával is kíséri a dallamot Panaszosan éneklük hozzá a legények:

«Átugrattam rózsám kertjén,
Almát nem leltem;
Szivem úgy ég, eloltanám,
Jeget nem leltem;
Hozzám illő szerelmetes
Lánykát nem leltem.»

A lány, mintha csak fokozni akarná bennök a szenvedélyt, még egy elevenebb nótába csap át. Karjaival kört képez a feje körül és oldalvást billegtetve a derekát, lépést tánczol az ifjak előtt. Jaj be szívből éneklük hozzá:

«Karcsubb a termete
Karcsubb cziprusnál,
Vékonyabb a dereka
Vékony ágaknál,
Csengőbb az ő nyelve
Szóló madárnál.»

Féltérdre ereszkedik ismét a lány, odakúszik a legények elé és fejét, nyakát hátra vetve, úgy hajlogtatja jobbra-balra a derekát. A homlokát meg oda tartja, hogy a jutalompenzt ráragasszák. Így mulat a kisázsiai török a kislábuval. A három nap leteltével ismét lóra ültetik és azon mód vizik vissza, mint a hogy hozták.

Kisütött a nap.

— *História.* —

Irta: MURAI KÁROLY.

(Vége.)

Az utca végén, a hol a nagy, széles nyárfás-út kezdődik, két ficzkó jön velök szemben. A ficzkók lefelé rángatják kabátjaikat, hogy ne legyen ránczos, kézelőiket előre huzzák, nyakkendőiket megigazítják s pödrési kísérletet tesznek a bajuszaik táján. Klárka jól látja ezt, elhatározza, hogy semmiféle ficzkóval sem törődik, mindazonáltal Rózsikához fordul és kérdezi:

— Nem áll rosszul a kalapom?

A ficzkók, a kik tánciskolai ösmerősök, köszöntik őket és mennek tovább.

— Láttad, milyen komorak voltak? — kérdezi Klára.

— Láttam.

— Vajjon nem látták-e Petyit holtan feküdni valamelyik síron?

— Akkor mondták volna.

— Úgy aggódom. Te, vetted észre, hogy menyire megnéztek ezek a fiúk?

— Láttam jól.

— Azt is hallottad, mikor az egyik azt súgta a másiknak: milyen csinos.

— Bizonyosan rád vonatkozott.

— Nem, Rózsika, téged néztek. Ma igen jó napod van.

— Igazán? Jól nézek ki?

— Soha sem voltál ilyen szép, mint most.

Klárka majdnem elfakadt sirva, mikor keserűen megszólal:

— És ilyenkor kell meghalni.

E közben mindegyre közelednek a temető felé, a mely olyan, mint az erdő, zöld, buja erdő, madárdalos.

Mikor az ajtón belépnek, szemben találkoznak a temetőőrrel, ki leveszi előttük a kalapját és szolgálatkészen kérdezi Klárikától:

— A nagymama sírjához tetszik menni?

Klárka ráhagyja, mire a csósz melléjük szegődik és kíséri őket.

— Sokan járnak ki ide? kérdezi Klára.

— Elég sokan.

— De maga nem igen veszi észre, hogy kik fordulnak itt meg.

— Már hogy ne venném észre.

Rózsika kisasszony veszi át a szót, megértvén Klára szándékát:

— Kihozta már a Kisóczi Petyi a koszorút?

— Micsoda koszorút?

— A mit a bácsija sírjára rendelt a virágkereskedésben.

— Nem tudok róla semmit.

— Pedig azt mondta, hogy magával hozza még ma.

Az öreg ember, mintha az emlékezetét erőltetné, megáll s az ég felé néz.

— Hm. Kisóczi Petyi! Az ügyvédnek a fia?

— Azé — feleli gyorsan Klára.

— Gavallér fiatal ember. Nagy nyakkendője van és fölfelé tartja a fejét.

— Az, az.

— Most már tudom. Az orra pisze s a fülei kiállók, nagyok.

— Kérem — szól sértődve Klára.

— Tetszik parancsolni? — kérdi az öreg, nem értve, hogy abban a «kérem» szóban figyelmeztetés, rendreutasítás és tiltakozás rejlik.

— Volt ő már ide kint?

— Itt láttam az elébb, hanem a fejét nagyon lecsüggesztette.

— Hol? kérdi egyszerre mindkét leány.

És mind a kettő szívdobogva várja a választ.

— Itt lődörgött ez előtt félórával és épen olyan különösen nézett, mint az a félfülű kéményseprő legény, a ki azt a bolondot cselekedte tavaly.

— Mit cselekedett?

— Beretvával vágta el a nyakát. Annyit se mondott, hogy kukk.

Klári kezdi igen rosszul érezni magát. Szép fehér teste libabőrözni kezd s a szemei mindegyre fényesebbé kezdenek válni a csillanó könnytől.

— És meghalt? kérdezi Rózsika.

— Mint a pinty — mondja elégedetten az öreg.

Járnak mindenféle utakon, a nagymama sírja felé. Megnéznek minden bokrot, körültekintenek a sírhalmok körül s a szép, a fölséges madárkoncertből nem hallanak semmit.

Egyszer azután Klári hirtelen megáll, a kezét a szívére teszi és sikolt.

— Na! Mi az? kiált az öreg ember és kíváncsian tekint körül.

A baba kinyitja gömbölyű karját s habkezeivel egy irányban mutat.

— Ott! Ott! Valaki fekszik a fűvön.

— Szent isten! — mondja Rózsika, — hátha el van vágva a nyaka.

És megáll mind a kettő, engedve, hogy a csósz előre bandukoljon.

— Rózsika, én attól félek, hogy Petyi az.

— Kitelik tőle.

Nem messze tőlök, közel egy bokorhoz, csakugyan végig nyulva fekszik egy alak. Háttal van fordulva és meg se moccan. Az egyik lába ki van nyújtva, a másik meg felhuzva. A ruhája elég tisztességes, a mint ki lehet venni.

Látják, hogy az öreg ember az ablak fölé hajlik és kezével érinti.

Látják, hogy az alak lassan megmozdul és némi erőlködés után fölül.

És hallják a hangját. Hallanak rekedten borizú hangot, a mint mondja:

— Ne banca maga engem. He?

A csósz nem is bántja a tót mesterlegényt, a ki azután alszik tovább.

A két gyerek megkönnyebbülve ballag tovább. Megnézi a nagymama sírját s bejárja a temető minden zugát, de a Petyi holttestét nem leli sehol. Sem agyonlőve, sem torokvágva, sem megmérgezve nem található ott az úrfi, a ki sötét jóslatként kiáltotta, hogy «holnap ilyenkor egy nyomorult emberrel kevesebb lesz a földön».

A temető kapuja előtt pereces fiúval találkoznak, a ki a pirosra sült, nagy sófoltokkal bíró pereczeket feléjük billenti a rúddal együtt és kínálja is.

Rózsika sóváran néz a pereczre és szól:

— Olyan éhes vagyok, mintha nem ettem volna ma. Vegyünk egyet.

Méltatlankodó tekintettel néz rá Klári és szinte csodálkozva mondja:

— Neked étvágyad van? Most, mikor talán ő hal-doklik.

— Ez ugyan nem illik Klárka, de úgy van, én éhes vagyok. Kérlek, ne haragudjál, de én veszek egyet.

Kiválasztja a legnagyobbat, a legsósabbat, kettétöri és beleharap.

A csöppség csakugyan éhes lehet, mert szinte szikrázik a szeme s látszik rajta, hogy fölségesen ízlik neki minden egyes falat.

A közepe felé jár, mikor meggondolja a dolgot és Klárikát kínálni kezdi.

Nem szóval, kérve őt, hanem csak úgy, gyerekesen, feléje nyújtva egy darabot.

Klári egy pillanatig habozik, azután a kínált falatot átveszi és beleharap.

— Be jó — mondja teleszájjal.

— Ugy-e? kérdezi amaz ugyanúgy.

Addig, a míg a perezben tart, Petyiről nincs szó. A drámai hangulatnak is vége. Nincs ott aggódó szerelmes, halált féltő leány, csak két éhes, egészséges gyomor; két gyerek, a mint egy pereznek nagy mohón a nyakára hág.

A szájukat megnyalják, megtörülük, nagyot nyelnek és előkerül a Petyi ügye.

— Mit tegyünk most? teszi föl a kérdést Klári.

Rózsika legjobban szeretné azt mondani, hogy egynek meg még egy perezet, de nem mondja. E helyett így szól:

— Aggódok, hogy a cukrászdában van.

— Akkor elkéztünk.

— Valami sejtelem nekem is ezt súgja. Szegény

Petyi.

— Milyen szépen tudott fuvolázni.

— És mennyire szeretett téged.

Klárikában a hiúság kerekedik felül és a babához fordulva, gyorsan kérdi:

— Mondta.

— Mit mondott?

— Hogy szép, kedves, gyönyörű vagy, hogy te vagy az ő szép világa.

— Mikor mondta?

— Tegnapelőtt.

— Csakugyan azt mondta, hogy szép, kedves, gyönyörű vagyok? Csakugyan?

— Azt.

— Be kár, hogy nincs tükröd. Szeretném megnézni magam. Ah! De mit ér mindez, ha ő neki már vége. Te! A gyilkosa én vagyok s oly nyomorultnak érzem magam, mint egy nagy bűnös, a ki embervért öntött.

Igen fájó, keserves hangon mondja ezt.

A következő pillanatban azonban már ezt kérdezi:

— A szemeimre nem szólt semmit?

— Azt mondta, hogy olyan kék, mint az ég s úgy ragyog, mint egy tuczat csillag.

— Ah, ő mindig igen szépen tudta kifejezni magát.

— Derék, kedves fiú.

— És az igazat mondta mindig. Ezt nem azért mondom Rózsika, mert rólam és szemeimről úgy vélekedett, hanem azért, mert úgy van. Neki mindig kiváló izlése volt s mint maga is mondotta, nem született arra, hogy bókot mondjon.

A ki látja őket menni az utcán, jókedvű gyerekeknek tartja s nem is gondol arra, hogy tulajdonképpen életmentési ügyben járnak. Az arcuk friss, üde, a szemük csillogó s a megelégedés, az öntudatlan megelégedés sugárzik le róluk.

Két billegő, ringva járó csöppség; reklámjai az életnek.

A nélkül, hogy tulajdonképpen akarnák, közelednek a cukrászda felé, a mely a piac téren van, a templom közelében, rozoga vén házban. A fehérkötényes kis cukrász, a ki maga a jóság, s a kinek szeméből világ- és emberszeretet árad ki, ott áll az ajtó előtt s a maga egyszerű becsületességében, nyílt barátságos arczával sokkal csalogatóbb, mint az ajtó bádoggára kifestett angyal, a mely a bőség szarujából süteményeket szór ki. Ott áll az ajtó előtt s néz a két közeledő baba felé, a kiket ismer és a kik viszont ismerik őt.

A kis cukrász végig simítja már-már őszülni kezdő bajuszát, az áruasztal mellett gyakorolt udvarias meghajlásokból egyet bemutat s vígan, derülten kiáltja feléjük: Alásszolgája. Ebben a köszönésben is benn van az ő jósága,

az ő nyíltsága s úgy ejti ki ezt a szót, hogy már abból tudhatja mindenki, hogy neki csakis jó, friss, édes süteménye van.

A két gyerek, a ki tudni akarja, hogy az öngyilkosjelölt Petyi bent van-e és hogy a jegeskávé mohó ivásából megkapta-e már a végzetes tüdőbajt, örömmel bizczeni a pompás kis ember felé szép fejét és meglassítja lépteit. Sőt meg is áll mind a kettő és kérdezi:

— Hogy van cukrász bácsi?

Hogy van ő? A mindig jókedvű, mindig derült, tetőtől-talpig kedélyből álló édes kis cukrász. Hát hogy lenne máskép, különösen ebben a perezben, mint jól, elégedetten, igen jól.

Klárrika olyan állást foglal el, hogy a boltba beláthat. És benéz.

Először nem lát semmit, mert bent homályos van s az ő szeme a fényhez szokott. Hanem azután abból a homályból mihamar kiválik az egész üzlet. Látja a cukros üvegeket, a süteményekkel megrakott áru-asztalt s mögötte a sugár cukrásznét, szép magas alakjával, érdekes arczával, nagy, égő két szemével. És látja az asztalokat és ezek egyikénél lát egy kétségbeesett ábrázatu alakot, a ki szakasztott mása Petyinek. Lát ez alak előtt nagy, igen nagy jegeskávés poharat, a mely már egészen üres.

És a mint látja, halkán bár, de felsikolt.

A cukrász, a Rózsika meglepetve néznek rá s a szemükkel kérdezik.

Klárrika megfogja a másik baba kezét és remegő hangon mondja:

— Meghalok.

Az arca piros, ő egészben véve maga a viruló élet, de mégis halni készül.

A cukrász az, a ki legjobban megijed. Megfogja a csöppség karját, bevezeti a boltba, leülteti a székre és kiabál egy pohár hideg víz után.

Rózsika, a ki szétnéz és meglátja a jegeskávét már elfogyasztott daczos pártütőt, a Petyit: megérti az egész dolgot és tudja, hogy miért lett rosszul a Klárrika.

A míg a vizet hozzák és múlik az idő, Klári viszsanyeri a nyugalmát és végtelen hidegvérrel mérlegeli a helyzetet. Tudja, hogy Petyi fel volt hevülve és ily állapotban ivott kávé. Tudja, hogy a saját szerű öngyilkosság már végre van hajtva és Petyinek megvan a gyógyíthatlan tüdőbaja. Tudja, hogy egy ember halálának ő a közvetlen okozója és tudja, hogy annak a halála az ő boldogságának is kegyetlen halála lesz.

Tud mindent és e rettenetes tudatban van ereje határozatot hozni.

A mit pedig elhatároz, az abból áll, hogy nem enged időt a lelkiismeretének arra, hogy föllázdjon s hogy egy ifjú életének lehunytaért őt gyötörje kegyetlenül.

Fölkeresi a halál útját ő is, rálép és azután vége lesz mindennek. A szerelemnek, bohó gyerek-perpatvarnak, reménynek, boldogságnak és boldogtalanságnak és mindeneknek, a mi hozzá tartozik és lent van a földön.

Hadd jöjjön a halál!

És hidegen, komoran, végtelen halálos megvetéssel szól a cukrászhoz:

— Kérek egy nagy jegeskávét.

A cukrász elsiet.

Rózsika pedig odahajol a babához és sugva, ijedten mondja neki:

— Az istenért, hiszen föl vagy hevülve!

— Tudom.

— Tüdőbajt kapsz.

— Azt akarom.

Majd utána teszi:

— Hadd tudja meg, hogy másnak is van bátorsága meghalni.

Rózsika egy pillanatig gondolkozik, habozik s azután Klári fülébe súgja:

— Egyetlen igaz barátnőd vagyok, szerencsétlen, mint te és osztozni akarok sorsodban. Ha két jó barátné közül az egyik meghal, a másik követni tartozik. Veled halok meg édes és követlek a sírba.

És a mint ezt Klárika fülébe súgja, odaszól a cukrásznénak:

— Én is kérek egy nagy jegeskávét.

A kis cukrász sietve, szolgálatkészen hozza a nagy porció halált.

Klári átható, hosszas tekintetet vet Petyire, a ki az ismeretlent, a hidegvérű angolt adja, azután elhatározással böki kanalát a kávéba s az első kanálnyi eltűnik a piros szája mögött.

Némán, szótlanul mérgezi, öli, gyilkolja a két gyermek magát.

A halál azonban édes, kellemesen csúszó és erősen fogy.

— Azt hiszem — súgja Rózsika, a mint az ajkai szélét nyelvével érinti — vanília is van benne. Érzed?

— Érzem. Én igen szeretem a vaniliát.

— Hanem talán ostyát is ehetnék hozzá.

— Mit gondolsz? Hiszen te mondtad, hogy süteménnyel nem veszedelmes.

— Igen, de az ostya nem sütemény.

Ez az állítás méltó a megbeszélésre. Ez a két gyerek összeség, haditanácsot tart, a melynek az eredménye az, hogy mindkettő ostyával eszi tovább a kávé.

A mérég lassan-lassan elfogy, vagyis a tett végre van hajtva.

— Érzesz valamit? kérdi Klári.

— Igen, édes a szám. Azután meg nincs olyan melegem, mint volt.

— Engem is lehűtött. Azt hiszem, hogy most van érintve a tüdő.

A míg ők suttognak, a kis cukrász kiáll a boltajtóba és figyelmesen vizsgálja azt a nagy, barna felhőt, a mely eltakarja a napot. A cukrászné szintén eltávozik s így a halál gyermekei magukban maradnak.

Petyi cigarettára gyújt és a babákat nézi. Nem egy halni akaró férfiú lemondó, szomorú tekintetével, hanem egy szerelmes ficzkó éhes mohóságával.

A babák szintén úgy néznek, mint ő.

Az előbb még fagyos tekintetek melegebb tekintettké változnak s holmi mosolyféle akar kitörni az ajkszéleken.

Először Petyi neveti el magát, de nem hangosan. Rózsika folytatja és Klári bevégzi. De azért nem szólnak egymáshoz semmit s néznek farkas szemet.

Egyszerre azután mind a hárman hangos hahotában törnek ki és ezzel teljesen meg van olvadva a jég. Rózsika a mutató újjával hívja Petyit és Petyi oda megy hozzájuk, melléjük ül.

— Kisasszony — szól Klárikához — bocsásson meg.

— Maga gonosz.

— Megbocsát?

— Oh, hiszen én nem is haragudtam.

— Igazán?

— Persze. Hanem, mondja, fentartja ön azon állítását, hogy az asztalnál én megfordultam és én futottam ön felé?

— Nem, nem.

— Tehát elismeri, hogy nem volt igaza?

— Elismerem.

— Jól van. Hát ha maga elismeri, akkor én sem tagadom, hogy úgy volt. De, tudja, meg voltam zavarodva és nem akartam. Nem akarattal tettem.

— Oh, hiszen tudom én azt jól.

Csönd támadt, a mely után Klárika habozva kérdezi a boldog Petyitől:

— Süteménnyel ette a jegeskávét?

— Azzal.

Egyszerre kiáltja mind a kettő:

— Jaj, de jól tette!

A kedvük azonban mihamar eltűnik és borús-bánatos lesz mind a kettő.

Eszükbe jut a halál, a melyre most már nincs semmi szükség.

Rózsika úgy véli, hogy van okuk remélni és kérdezi Petyit:

— Mondja csak, sütemény az ostya?

— Az.

— Komolyan mondja?

— Egész komolyan.

A két baba nevetni kezd és megöleli egymást. Külön-külön fölsóhajt mind a kettő és elégedetten néz körül.

. . . . A kis cukrász, ott kint az ajtó előtt még mindig figyelmesen nézi a napot eltakaró felhőt. Abban a percben pedig, mikor a két gyerek elégedetten megnyugodva sóhajt föl és mikor Petyi szerető tekintete a Klári édes, szerető tekintetével találkozott, lekapja fejéről a fehér sipkát, meglóbázza a levegőben s vígan, harsogva kiált föl:

— Hurrah! Kisütött a nap.

Az utolsó állomás felé.

— *Uti kép.* —

Irta: MALONYAY DEZSŐ.

A «Vorwärts» harmadik osztályú fedélzetén, öles fenyőfagerendák tetején, egy zsidó család helyezkedett el, nagy multságára a vidám matróz népnek.

Öten voltak s az elindulás napján úgy összebújtak, mint vihar idején az eresz alá kuporodott verebek. Egy reszkető fejű, sovány, kaftános öreg ült a legmagasabban; hosszú hófehér szakála leért a melle közepéig; az ősi patriarchát, Ábrahámot rajzolták ilyennek a kis képes biblíákban. Mellette helyezkedett el egy kevésbé elaggott, de csak olyan ősz ember meg egy tőpörödött öreg asszony. Két gyermek is volt velök. A fiucska nyolcz esztendősen lehetett s tizenegy éves a kis leány. Kopottak voltak s lerítt róluk a szegénység. Összevissza egy koffer, egy telirakott zsák s vagy három tarisznya volt az összes motyójuk.

Az öregek számba se vették a köréjük csoportosuló utasokat, két megviselt nagy imádságos könyvet szedtek elő a zsákból s folyton ott a bagázsiajuk mellett gubbasztva, mélységes nyugalommal kezdték meg a nehéz, hosszú utat. Egyáltalában nem úgy néztek ki, mint a kik vagyont szerezni indulnak a világ másik felébe. Annál többet mozgottak a gyermekek s csacsogtak folyton. A leányka mosolygott mindenkire, ragyogó fekete szeméből félenk, ragaszkodó természetű és tudatlan kis lélek kiabált ki, szép kíváncsi arczocskája szinte követelte a kényeztető csókot. Az első árbocz tövében egy tömzsi, piros fezes arab terítette ki a színes szőnyegét s alig indult el a hajó nagy kattogás és lárna közepette Triesztből, már édességekkel etette a két gyermeket. A fiú előbb megkérdezte az öreget, hogy szabad-e, de a leányka minden lelkiismeretfurdalás nélkül majszolta a rahat lukumot.

Ez az arab sokat beszélt s csakhamar nagy barátságba keveredett mindenkivel. Elmondta, hogy München-

ben van egy kis kávémérése és most Smyrnába megy. Eisenhutnak hoz majd onnan egy szép arab leányt, modelnek egy most készülõ, keleti tárgyú festményéhez. Egy jeruzsálemi asszony, meg egy örmény barát is oda telepedtek a közlékeny arab mellé s roppant vehementiával ismerkedtek. Érdekes csoport volt ez. Az asszony fejét és vállát keleties redõkbe csavart fehér csipke tarha borította, a barát meg a fekete posztó kapuczinját húzta a tarkójára a szél ellen; néhány lépésnyire tõlük, a halomba rakott vastag horgonyköteleken, egy bánatos apácza merengett maga elé.

Csak a három öreg zsidóval nem törõdött senki.

Alkonyat felé homlokukra szíjjazták a tvilemet, magokra borították a sötétkéek csíkos imakendõt s imádkoztak. Az öregebbik alig tudott a lábán állni, neki-neki esett a fenyõ gerendáknak, úgy ingott a hajó. De azért végig mondta, abba nem hagyta volna az imádságát. Fehér, összecsapzott szakállát kivetette néha az imakendõ alól a szél s õ kelet felé tárt karjaival, a végtelenbe, meredt vizenyõs szemével, mintha az ígérlet földjét látta volna ott messze, messze a hamvas színû felhõk mögött... A két gyerek ezalatt az öreg asszony szoknyája mellé húzódva, félénk szemekkel nézte a járókelõ hajós népet, kik közül némelyik megállt a furcsa csoport előtt.

Már sötét volt, csak elibém kerül egyszer a kis leány. Megfogja a kabátomat:

— Gyere bácsi!

Odavezetett az öreg asszonyhoz, ki egy cserépbögrét szorongatott a kezében s elkeseredetten kezdett panaszkodni, hogy bement a konyhába, de kikergették a kukták. Csak egy kis meleg vizet kért, csak egy kis kávé akart az öregnek csinálni, nem adnak neki. A férje az imént odament a világos ablak alá az imádságos könyvével, de a mint észrevette õt a szakács, azonnal betette az ablaktáblát. Még a világosságot is sajnálja tõlünk.

Mikor hozzájutott a meleg vízhez, alig gyõzte a hálalkodást.

«Gazdag legyen!» — kívánta az asszony; «az Isten áldja meg jó feleséggel, sok gyermekkel» — mondta az ember s nyújtotta a kerges, nehéz kezét.

Másnap, pénteken, az otrantói szoros felé közeledtünk. Egész nap borús idõ volt, fújta a szél s erõsen hullámozott a tenger. Az én utasaim mód nélkül oda voltak; nyögtek, siráncokoztak s mind a mellõket verték. A legöregebbnek száncalmasan reszketett a feje. Csak a két gyermek mosolygott.

Kérdeztem az asszonytól, hogy hívják a kis leányt?

— Brane, az én unokám. — Mondta rossz német-séggel.

Aztán beszélgettünk. Biz õk nem milliók után mennek. Husyatinból, Galicziából jöttek s Jeruzsálembé mennek.

— Van ott Jeruzsálemben valakijök?

— Nincs senkink, de oda megyünk, hála az Istennek. Már öregek vagyunk, majd csak megsegít. Ő ezután is minket, majd csak rendel valamit addig, mire haza érünk.

Haza?!...

— Hát mégis csak van ott valakijök? Vagy oda valók?

— Nincs ott senkink. Áldassék az úr isten neve, hogy már oda mehetünk.

Ott van nekik otthon, a hol senkit nem ismernek, a hol soha nem voltak!... És valami különös, fanatikus áhitattal mondják ki az isten nevét.

— Meddig maradnak ott?

Ekkor héberül elõszólitotta a férjét s az felelt helyette:

— Mindig ott maradunk, már öregek vagyunk.

Mellém ült a fenyõszálra s elmondta szomorú, alázatos hangon, hogy Husyatinban volt egy kis házuk és boltjuk. Egy leányuk is volt! Férjhez adták, de hamar meghalt Zwettel, a férj s a leányuk özvegyen maradt ezzel a két kis gyermekkel. A fiú kilencz hónapos volt, a leány másfél éves, mikor ismét férjhez ment az anyjuk egy vagyonos özvegy emberhez, a ki kivitte õt Amerikába. Az új férjnek is voltak gyermekei, hát a két kicsit ott hagyták egyelõre az öregeknél, hogy majd késõbb magukhoz veszik. De bizony késõbb se vették õk magukhoz.

— De ugye csak küldött néha pénzt a leányuk?

Az asszony gyengéden simogatta ránczos kezeivel az ölébe bujt leányt s nehéz sóhajjal mondta, hogy «nem!» Az ember hallgatott és szomorúan bámult ki az ultramarin kék tengerre.

— Eladtuk a házat százhetven forintért, ezt is vettünk, azt is vettünk. Triesztben egy fél forintot fizettünk a hálásért, fél forintot azért a mit megettünk, vettünk az útra kenyeret, heringet meg hagymát, a hajó négy arany... Most megölhetnek egy forintért.

— Hát mibõl élnek majd Jeruzsálemben?

— A feleségem jól tud főzni, a császár is megeheti a fõztét. Meg tud a bábasághoz is. Imádkozunk, mindíg imádkozunk, hogy a jó isten adjon kenyeret.

Nyugaton lassú méltósággal teregette szét bíborveres turbánját a hullámok közé boruló nap, széles aranyos sávokat szórva szét az ezüsfényû felhõkön; nagy félkörben narancssárga színûre vált az ég s a hajó mellett kék tenger sápadt, füzöld mezõket ringatott a láthatáron. Ott valahol a végtelen távolban, a csodaszép felhõkárpitok mögött, túl az otrantói szoroson, a görög hegyeken s a nagy vizeken is túl, ott van valahol az az erõs, hatalmas és szigorú isten, a kinek gondja kell, hogy legyen ezekre a földhöz ragadt, talán épen erõs hitük miatt annyit gúnyolt, annyit üldözött páriákra, — és meghallgatja a mint az ingó árboczkötelekbe kapaszkodva, minden izükben reszketve, hozzá imádkoznak.

— Miért nem maradtak Husyatinban?

— Uram! Mi már öregek vagyunk, azért imádkozunk régen, hogy ott temessenek el bennünket Jeruzsálemben, imádkozhassunk a siralom fala mellett, hogy meglássuk egyszer a Tere-Moriah hegyét... Áldja meg õnt az Isten!

Valamit szólt ekkor neki a reszketõ fejû öreg s hozzákezdtek a pénteki ájtatossághoz. Átszíjjazták a homlokukat, a kezeiket, a csíkos kendõt fejükre terítették s hangosan imádkoztak, folyton hajlongva, verve a mellõket, hogy szinte összerogytak a fáradságtól.

Az asszony egy börpárnát húzott elõ a zsákból s lefektette a két gyereket. Ő meg két burgonyát hámozott meg, kettévágta s kivájta kissé a belét. Kíváncsian vártam, hogy mi lesz ebbõl?

Olajat öntött az így készült burgonya-csészébe, a köténye szélébõl rongyot hasított le, összesodorta s az olajba tette. Ezek lesznek a péntek esti gyertyák. Meggyújtotta ismét s a szél elfújta megint. Egy erõs dalmát leány széles mosolylyal mutatta egy matrónak ezt a mulatságos jelenetet.

Az asszony kérte a matrózt, hogy engedné meg neki, hadd vigye be a fedett kazánfolyosóra a mécseseit, de az durva hahotával utasította vissza. Csak hadd veszõdjék a bolondságaival! Erre azután keresett az öreg asszony egy szélmentes helyet. Az emelõgép alsó tálcáján van egy fedett vascsatorna, melyben meggyúlik a korom, esõlé, szemét, ott takarított õ a mécseseinek egy kis helyet. Ott pompásan égtek. Melléjük térdelt, átsimította kezeit a libegõ kis lángok fölött, tenyereibe temette az arczát s áhitatosan imádkozni kezdett. Csaknem zokogott, úgy kért valamit, — bizonyosan nem sokat.

Színházi krónika.

A budai arenából.

Feküdni a fűben órákig, nézni felhők imbolygását, belebámulni a nyugalmas, a béke-adó kékségbe, gondolatlanul, szellő-átjárta üres fővel — oh, mily boldogság! De erről bővebben fognak majd szólni lyrikusaink, ha vége lesz a vacciónak és visszazállingóznak. Nekünk, a kik júliusban is itt rekedtünk, ábrándozni az ős-erdőről s csinálni tovább a civilizatiót, nekünk halványabb élvezeteket kell megénekelnünk. Mivel hogy ilyenkor Budapesten élvezetek dolgában bizony édes-kevés a változtatás.

Az igénytelenek, a kik nem szeretik ugyan a port a városon belül, de szívesen beveszik odakünn, választhatnak a Stefánia-út élénksége, meg a Gólya csöndje között; a bátraknak, a kalandos szelleműeknek, kiket nem rettent az úti fáradalom, ott a Zugliget; a distingváltak, a kiknek látni mellékes, s láttatni a fő, benézhetnek a kioszkba; a vadászat-kedvelők kiköthetnek a Szunyog-szigeten; az epikureusok, a kik a természetet nem tudják sör és kugli nélkül elképzelni, kirándulhatnak a Gellért magasabb régióiba, bucsút venni a citadellától, vagy Újpestre, a hol egy-egy szerencsés dobással nyaralókat nyerni; a conservatívek, a kik ragaszkodnak a tegnapi örömeihez, estéről estére gyönyörködhetnek a városligeti szinkör «Fenegyerekeiben»... de annak a tömegnek, a mely kicseppen e kategóriák mindegyikéből, nem marad egyéb nyári mulatsága, mint a budai szinkör, még mindig polgárius költészetével s még mindig nem épen polgárius kényelmével.

Nem mondhatni, hogy ezt az egyetlen nyári élvezetet a mi unatkozó világvárosunk valami nagyon kiaknázná. De mégis más világ van, mint hajdan. Évtizedeken át úgy volt, hogy a budai szinkörbe csak olyan ember kukkant be, a ki már épenséggel nem tudott hová lenni. Volt ott akárhányszor jó társulat, jó műsor, elevelenség a szinpadon, sőt közönség is a kulisszák mögött; hanem a nézőtérén, ott ugyan nem volt sokadalom kiszámíthatatlan időkig. És évről évre hatalmasabb ellenségévé lett az elátkozott favárnak: a szerencsétlen multja. Rossz hirbe keveredett, a jó ég tudja, miért. És mert a jó reputatiót százszor nehezebb visszaszerezni, mint megszerezni: egyik szinigazgató a másik után következett, a ki a saison befejezte után bátran beleöhlhetne volna magát az ördög-árokba. S az volt a csoda, hogy azért mindig akadt vállalkozó, de talán ezeket is csak a veszedelem vonzotta, mint a hogy az örvény vonzza azokat, a kiknek amúgy is szédülős a fejük.

Egyszer azonban, úgy három esztendeje, egy elszánt csapatnak sikerült megtörnie a budai közömbösség jegét. Ez a troupe rájött, hogy Budapest meg tud lenni egy pár hónapig népszínmű-ujdonságok nélkül is; fölfedezte, hogy azoknak a látványosságoknak, melyekben Bem apó másodmagával teszi tönkre az orosz hordát, a fővárosban nincsen bámulója: s ráadta magát az operette-ekre. És a nézőtér kezdte elveszteni kietlen characterét. Eleinte ugyan az arena látogatói jobban örvendeztek egymásnak, mintha véletlenül Helgolandban találkoznak, de később csak megszokták egymást. És azóta a varázslat pecsétje meg van törve; a budai szinkör lát szebb estéket is.

Az idén is volt ott akárhány sikerült est, a melynek — hihetetlen, de igaz! — valósággal *budapesties* közönsége akadt. Akár csak a nemzeti színházban lettünk volna, olyan «szép számú» és ismerős volt a közönség; persze a nemzeti színháznak ne a première-jeit, hanem a szabadjegyesebb estéit tessék gondolni. Denique vannak napok, a mikor Krecsányi is meg lehet elégedve; a kö-

zönség meg lehet elégedve mindennap. A Krecsányi társulata méltán áll abban a hirben, hogy a vidék egyik legjobb társulata; operette-előadásai bizonyára vannak olyanok, mint a Blahánétalan népszínházi előadások. Van több jó énekes, egy-két igen ügyes komikus, meg egy naivája (Lázár Margit kisasszony), a ki határozottan ritka szép tehetség. Az operette fő vonzóereje persze a szép Kopácsy Juliska kisasszony, a kinek arczképét a mi albumunkban is megláthatják lapunk olvasói. Kopácsy kisasszonynak nagyon csinos, kedvesen csengő hangja, jó izlése és temperamentuma is van, tehetségét azonban megalázza — szépsége. De hát a szépség olyan hiba, a melyet meg lehet bocsátani.

M.

Az operaházat szeptemberben *Don Juan* előadásával fogják megnyitni. Az új szereposztás szerint Don Juant Takács, Donna Annát Szilágyi Arabella k. a. és Leporello-t Ney éneкли.

Rubinstein új operát irt, melynek címe: *A boldogtalan*. A cselekvény, mely a XII. században játszik, egy orosz hercegnő szerelmi történetét adja elő. A partitúrába számos ó-orosz népdal van beszöve. Első előadása Szentpétervárt lesz.

Bauernfeld Eduard, az agg osztrák színműíró oly súlyosan megbetegedett, hogy fölépüléséhez semmi reménység sincs többé. Hétfőn délben már azt hitték, hogy oda van, s azóta is többször esett ájulásba. De mikor eszméleten van, még mindig csak a darabjaival foglalatalkodik. Ápolónőjének legújabb vigjátékát kell másolnia, melyen Bauernfeld még a legutóbbi hetekben is folyton javított. Ha orvosai figyelmeztetik, hogy kímélje magát, azt feleli: «Ha már nem irhatok, nem olvashatok és nem diktálhatok, mit ér nekem az élet!» Az agg író iránt, kinek «A társaságból» című színműve a nemzeti színházban is sokáig volt repertoire-on, általános az érdeklődés.

Kossuth Lajos *Ujabb iratai*-ből az első kötet kézírata már megérkezett Helfy Ignác képviselőhöz, a ki a nagy érdekű munkát sajtó alá rendezi. Ez az első kötet, mely az 1861–65-iki korszakról szól, már októberben meg fog jelenni.

Károli Gáspár, a bibliafordító emlékszobra már készen van, s a bizottság a következő feliratokat véseti a talapzat kövére. Elül: «Károli Gáspár bibliafordító emlékéül állította a magyar protestáns egyház egyeteme 1890.» Jobb oldalt: «Krisztus evangéliuma, istennek hatalma, minden hívőnek üdvösségére». Baloldalt: «A melyek régen megirattak, a mi tanulságunkra irattak meg». A leleplezés alkalmával a bizottság emlék-albumot ad ki.

Andrássy szobra valószínűleg azon a téren fog állani, mely a róla nevezett út végén a városliget bejáratánál fekszik. A bizottság legalább e mellett a hely mellett nyilatkozott, s a miniszterelnök ama felhívással értesítette a fővárost a bizottság e határozatáról, hogy a tervhez a maga részéről is járuljon hozzá, s a területet engedje át.

A hétről.

Tanultam *Tiborc* és *Amateur* collégáim kárán. Szeretném én is, de nem merem az időjáráson kezdeni. Mert lám, a mult héten nevezett barátaim az iszonyú hőségről megirták s nehéz verejtékkel telesírták cikkelyeiket, de a mire ezek az elpusztíthatatlan nyájasságú olvasó közönség elé kerültek, akkorra már minden embernek vaczogott a foga az istentelen hidegtől. És valóban az olvasó örök nyájassága kellett ahhoz, hogy a tátrafüredi fagyos ég alatt földhöz ne vágják a keservesen nélkülözött meleg ellen tartott philippikákat.

«Mindig így volt a világi élet;

Egyszer fázott, másszor lánggal égett.»

Néhai dicső Vörösmartynk ezen nagy climatológiai igazságot kifejező szentenciája, szolgáljon óvásul minden tollas embernek, ki a hétről akar fecsegni. Én most a világért sem mernék a felett szellemdúskolni, hogy mint dideregtünk a hét elején, s mint fenyegetőtünk, hogy, de bizony megteszszük azt a csúfot és befűttetünk a kánikulában. Mert velem is megeshetnék, hogy fagyos elmésségeim megjelenésekor már ismét mult heti collégáimnak lenne igaza.

* * *

«Mindig így volt a világi élet;
Egyszer fázott, másszor lánggal égett.
Húzd, ki tudja meddig húzhatod!

— — — — —
— — — — —
— — — — —
Húzd rá cigány!» . . .

Igy szól valamivel teljesebb idézésben Vörösmarty dala, mely előbb jutott eszembe.

A magyar úri ember lelkének egy tipikus vonását tükrözik vissza ezek a szép sorok.

Ha hideg van, ha meleg van — egy vigaszunk mindig marad. Ez az egy vigasztalás a *hegedős cigány*.

Lehet, sőt igen valószínű, hogy nagy cigányszeretetünk egy kissé barbár sajátosság. De azért nemzeti sajátosság.

Valószínű, sőt bizonyos, hogy sokkal bölcsebb volna azt a pénzt, a mit a magyar úr a cigányra szór el, $4\frac{1}{2}$ % -tel a takarékpénztárban gyümölcsöztetni. De, biz isten, több a híres *nemzeti genius* abban a magyarban, a ki inkább csak a cigány tányérára rakja a bankót, mint a ki a takarékpénztárba szalad vele.

És íme, ezen a héten mégis éppen a *magyar genius* egyik leg-saját különöbbségét kapja magát s nagyképűsködve lándzsát tör a takarékpénztár mellett és a cigány-muzsika ellen.

Hát már minden hűtelen lesz a *magyar nemzeti genius*hoz?

* * *

A közmeggyőződésnek ellent mondani igen intelligens dolog. A közmeggyőzítéseket kilesni, azoknak formát és hangot adni, ez meg igen practikus dolog.

Az előbb említett organum mostanáig az utóbbi practicus bölcsességben volt nagy. A muzsikuskigányok ellen intézett fulminans támadása egyszerre homlokegyenest ellenkezik ezzel a bölcseséggel.

Ez a támadás igen intelligens és merész volt. Sokkal intelligensebb és merészebb, mint a minő igazságos.

Mert csak annyi igaz, hogy jó volna, ha a gentry nem bomlanék olyan módfelett a cigányokért. De az már nem igaz, mintha a cigányoknak éppen semmi vagy csak egészen közönséges tehetsége volna a zenére.

Bizony, gyönyörűen muzsikálnak azok. És, bár magam sem rajongok azért a szerencsétlen budapesti divatért, mely egy-egy jó ebédből vagy vacsorából, tányércsörömpöléssel súlyosbított hangversenyt csinál, azért mégis bevallom, hogy egy jó cigánybanda csöndes magyar nótája, a maga helyén és a maga idejében, mindig jobban felébreszti a bennem szunnyadó magyar geniust, mint száz hangos vezérczikk, mely így kezdődik: «*ébredj fel magyar genius!*»

* * *

Londonban a békebarátok congressusoztak s nem adták az általános lefegyverezésen alól. Ugyanakkor a neutralizált Belgium békeszerető királya, nagyon komolyan intette örök békességre kijelölt nemzetét, a fegyverkezés elkerülhetetlenül szükséges voltára.

A londoni békecongressus tiszteletreméltó pedáns bölcsességei között az egyik francia delegátus, *Dumas-Fauchet* ur, egy elmességet kísérlett meg, a mi nem csekély merészség egy olyan jámbor és istenfélő társaságban. «Eddig a nemzetek pénze *füstbe* ment — mondá *Dumas-Fauchet* úr —, de most már a *füstnél* is semmiségesebbé lesz — fel lévén találva a *füst nélküli* puskapor.»

Nem valami falrengető élcz, de így az uborka saisonban, egy békecongressuson elmondva, megjárja.

* * *

Mulatságosabb ennél a congressusnak az a resolútiója, melynek értelmében fölkéri a sympathicus német császárt, hogy obsitolja haza az egész hadseregét.

II. Vilmos császár sokra képes. Bismarckot is képes volt elbocsátani. De, hogy a bakáitól, kúrazirjeitől s a többi «stramm» legényeitől is hajlandó legyen megválni, ahhoz igazán némi kétség fér.

* * *

Általában furcsa dolgokat képes kívánni egy ilyen békecongressus. Az Afrika-kutatókat például arra kéri fel, hogy a vad törzsek közé ne vigyenek fegyvert és pálinkát.

Ugyanezen logika szerint az északsarki utazókat arra kéri fel, hogy a béke bölcs barátai, hogy a jéghegyek világába ne vigyenek magukkal bundát.

* * *

Stanley semmi esetre sem osztozik a békéért rajongók örületesen humanus elveiben. De nem is kell a londoni békebarátok congressusa tagjának lenni, hogy egy kicsit meg-megütődjék az ember, mikor a legsötétebb Afrikában elcsattant korbácsütésekről, az őserdők fáin elkövetett akasztásokról s jó angol revolverek szerencsénirtásairól olvas.

Stanley kezd a világ szemében veszteni a rokonszenvenességéből. «Jobban hasonlít *Pizarro*hoz, mint *Livingstone*hoz» — vélte egy francia tudós, a kinek napról-napra többen adnak igazat.

És *Emin* pasa némi megvető némasággal hagyja regélni a kiméletlen angolt. *Casati* olasz kapitány pedig, a ki *Emin* hadsegéde volt, olyanformát penget, mintha nem is *Stanley* szabadította volna fel őket, hanem ők *Stanleyt*.

Annyi bizonyos, hogy a nagy, Európászerte dühöngött *Stanley-lázra* nagy reactió következik.

Stanleynek azonban jól megy a sora. Megházasodott. Egy igen szép angol miszt vett el, a kinek, az illusztrációból ítélve, mélységes fekete szeme van. Ezentúl bizonyosan ez lesz a *legsötétebb Afrika*, melybe a híres utazó elmélyed.

* * *

Emin pasa látott Afrikában olyan vidéket is, a hol egymáshoz közel egy embertörzs s egy majomtörzs él. A majomtörzs a kettő közt a civilizáltabb. Éjjel a derék simpánzok fákyafény mellett mennek lopni. Nappal dobszóra masiroznak. Vannak becsületügyeik s névjegyek, melyeket néha kicserélnek. A névjegyekről a címer, korona és praedicatum sohasem hiányzik. Este szűk, hegyes, sárga topánokban csoszognak el a *Hangli* ültetvényei közé; szemtelenül terpeszkednek el a székeken, rávigyorognak a hölgyekre s monoclin keresztül nézik le a becsületes embereket.

* * *

Vad országokról és törzsekről lévén szó, lehetetlen a magyar parlament szélső balpártjáról meg nem emlékezni. Ez a benszülött törzs mielőbb ki fog pusztulni. Egymást eszik, — a mi nem vall jó izlésre.

* * *

Egy kemény magyar hazafi Pozsonyban panszlávokkal duellált. Előre elképzelte, milyen monumentumot emel majd neki a megmentett haza, ha sikerül érte elvérezni. «*Dulce et decorum est pro patria mori*» — természetesen, ez lett volna a kövön a felirat. De nem sikerült az elvérzés, panszláv halál sem történt. És a haza még mindig megvan!

* * *

A lapok írják, hogy a «*Budapesti Ujság*» megszűnt. Ebből azt sejtem, hogy az valamikor meg is indult. Sok emberről is csak akkor tudjuk meg, hogy létezett, mikor a parte-czéduláját olvassuk.

* * *

Országszerte óriási termésről *panasz*knak. Már megint nem lesz a búzának ára. Még egy jó termés — és tönkre megyünk.

Phonograph.

Hová adja a vidéki szülő gyermekét? Többen kérdik.

A fővárosban legegészségesebb helyen fekszik a budai hegyek ózondús légkörében parkszerű, különálló épületben, 20 tágas nagy szobával, térs, árnyas nagy udvarral s kerttel a *Fekete József* ny. főgymn. tanár nevelőintézete (Krisztinaváros, Attila-utca 58.)

Az algymnasium itt nyilvános s a négy osztályról államérvényes bizonyítványt ad ki; a nevelőintézetben mind a 8 osztályt államilag megvizsgált tanárok tanítják, még pedig oly sikerrel, hogy eddig minden növendék sikerrel tette le az érettségi vizsgát is.

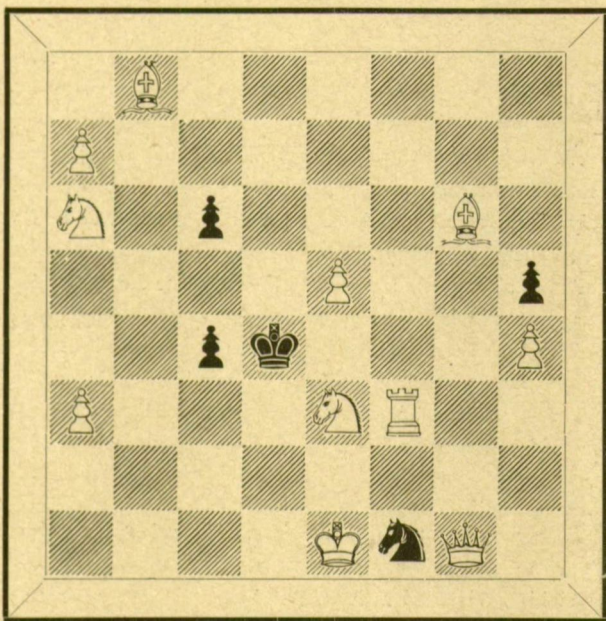
A szülők falusi légkörhöz szokott fiaikat csak ide adhatják be nyugodtan, hol a testet is fejlesztik az egészséges, tiszta légkörben s hol a főelv az, hogy jó vezetés mellett nincs rossz tanuló. A feltételek olcsók: tanítás, lakás és teljes ellátás (jó magyar házi kosztal) havonta csak 40–65 frt. Részletes programot nevezett tulajdonos bérmentesen küld bárkinek.

Sakk.

24. sz. feladvány.

Heathcote Györgytől.

Sötét (5).

Világos (11).

Világos indul s a második lépésre matot mond.

A 20. számú feladvány megfejtése:

Világos		Sötét	
1. Ff3—h1	He2×g1	1.	He2—f4
2. f2—f4m.		2. d2—d4m.	
1.	d5—d4	1.	f5—f4
2. Vb4—c5m.		2. Bg1—g5m.	
	1.	Tf8—h6	
	2. Bf8—e7m.		

Helyesen fejtették meg: Scholze Riza, Utrich Mariska, Weisz Hermin, Csellei Manó, Lantos István, Lantos Miklós, Zeisel János, E. M., J. S., M. Gy., A pesti sakk-kör és a budapesti sakköző társaság.

Koczkarejtvény.

r	r	r	r
ó	ó	d	d
g	g	a	a
a	e	e	e

A betűk úgy helyezendők el, hogy az eredmény, az egymásnak megfelelő sorokat balról jobbra vagy felülről lefelé olvasva, ugyanaz legyen.

A 27. számban megjelent számrejtvény megfejtése:

Borostyán.

A betűtápany megfejtése:

Betevő falat.

A 28. számban megjelent fogaskérdés megfejtése:

164	44	164
44		44
164	44	164

Helyesen fejtették meg: Deutsch Irén, Eislitzer Hermin, Husch Vilmosné, Kovács A. Ödön, Lederer Mártonné, Rosenberg Mór, Sencz Ida, Leopold Gusztáv, Thonka Etel és Irma, Vadas Erna és Irén.

Heti posta.

Budapest. F. P. Kérdésére majd csak a gazda adhat feleletet, a ki ez idő szerint távol van, s csak augusztus 10-ike felé jön haza. — *Y grec.* («Az ébenhaj dicsérete»). Önnek nincs igaza. A históriának is, a poesisnek is a szőke haj volt a választottja. Éva szőke volt, «mint a méz». A mythologia Vénust aranszín, Cerest kalászszín hajúnak mondja. Szép Heléna is szőke volt, «mint az érett kalász». Az előkelő zsidó-leányok világos-szőkére festették a hajukat. Az angoloknál a legdistingáltabb hajszín az «auburn», a sötétszőke volt. Lady Macbeth és Tudor Mária haja színe «auburn», Queen Bess (Erzsébet királynő) vöröshajú volt. A római nők nem akartak barnák maradni. Ovid szerint a csatában elesett germánok fejéit fodrászok vásárolták meg szőke parókat csinálni a hajból. A Titian-festette aranszőke hajak ismeretesek. Borgia Lucretia szőke volt, «mint a narancs». Medicis Katalin szőkére festette magát. Longueville herczegné, La Vallière kisasszony hamvas-szőkék voltak. Musset esküdjött:

. . . . Que je Padore et qu'elle est blonde
Comme les blés.

Théodore de Banville meg így énekel:

La vierge qui m'aime est plus blonde
Que les sables sous les flots bleus.

«Mein Herz, wass willst du noch mehr?» — **Pozsony.** B. H. Nem közölhető. — **Bpest.** V. L. Tarokk-kérdésekben rendszerint nem nyilatkozunk, de ezuttal kivételkép megüzenjük, hogy partenaire-jének, a ki az ön 18-asát meghívta, első lévén quart majossal, pagáttal és négy pique-kel, minthogy tarokk-számot senki se mondott, az ultimot ki kellett mondania. — **Pécs.** B. Sajnálattunkra nem használhatjuk. — **Schweiger Tivadar.** Kérjük a lakása címét, hogy megküldhessük a tartalomjegyzéket. Bekötési táblákat már készítettünk s ha elkészülnek, hirdetni fogjuk.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: Kiss József.

Főmunkatárs: Justh Zsigmond.

Tiszta selyem mintázott foulardokat 1 frt
20 krtól 3 frt 90 krig méterenként (450 különféle színben) küld
vám- és bérmentve **HENNEBERG G.** (cs. és kir. udvari száll.)
Zürichi gyári raktára. Minták kívánatra. Levelek 10 krral bérmentesítendő.

VÁROSLIGETI SANATORIUM

Budapest, VI., Hermina-út 9.

Miniszterileg engedélyezett intézet minden állásu
magán szülő és beteg nők
számára. — Ápolási díj (teljes ellátással és orvosi felügyelettel) 3–6 frtig egy napra.

Dr. Szalárdi Mór, Dr. Temesváry Rezső,
igazgató orvosok.